

Príklady dobrej praxe cvičnej firmy

**Viac ako 20 rokov skúseností z praxe podnikateľského vzdelávania na stredných
odborných školách**

Štátny inštitút odborného vzdelávania

ISBN 978 – 80 – 89247 – 73 - 8

OBSAH

1. Úvod
2. Z teórie cvičnej firmy
3. História cvičnej firmy
4. Cvičná firma na Slovensku
5. Slovenské centrum cvičných firiem (SCCF)
6. Vývoj a aktivity v medzinárodnom kontexte
  - 6.1 Projekt CVIFIRM V4 prostredníctvom Medzinárodného Vyšehradského fondu (MVF)
  - 6.2 Projekt Cvičná firma pre absolventov stredných a vysokých škôl
  - 6.3 Projekt ESF Cvičná firma pre absolventov stredných škôl v Slovenskej republike
7. Kolektív Slovenského centra cvičných firiem (SCCF)
  - 7.1 Začiatky SCCF očami Marty Marušincovej
  - 7.2 Cvičná firma je most medzi teóriou a praxou, Gabriela Horecká
  - 7.3 Rozvoj a spolupráca SCCF aj so zahraničím z pohľadu Michala Baránka
  - 7.4 Impulzívny štart a hyperskok SCCF do škôl, Daniel Ňarjaš
  - 7.5 Cvičná firma – moja výzva i „láska“, Ľudmila Velichová
8. Učiteľky a učitelia cvičných firiem napísali
  - 8.1 S predmetom cvičná firma som sa prvýkrát stretla v roku 1991, Oľga Ďuricová
  - 8.2 Výsledkami svojich žiakov motivovala učiteľov učiť zážitkovou formou pre reálnu prax, Danka Skladanová
  - 8.3 Medzinárodná spolupráca škôl, cvičných a reálnych firiem, Peter Országh
  - 8.4 Cvičná firma – životný štýl, Richard Hritz
  - 8.5 Kľúčom úspechu je srdce, Anka Kiapešová
  - 8.6 Príbeh takmer špiónsky, Erika Píšiová
9. Príklady dobrej praxe absolventov cvičných firiem
  - 9.1 My sme boli z tohto predmetu veľmi nadšení, Lucia Tomaškovičová
  - 9.2 Čo mi dala cvičná firma, Michal Horváth
  - 9.3 Názory žiakov na prínos cvičnej firmy, Martina Pukáčová
10. Záver
11. Zoznam skratiek
12. Zoznam použitej literatúry

1. Úvod

Cvičná firma ako predmet na stredných odborných školách simuluje pracovné činnosti existujúcej firmy. Používa reálne podklady a doklady z praxe, ale fiktívne peniaze a fiktívny tovar. Účastník cvičnej firmy spoznáva štruktúru firmy, prácu v jednotlivých oddeleniach. Detailne sa oboznamuje so špecifikami svojej pracovnej pozície a uvedomuje si i vzťahy medzi oddeleniami a jednotlivými firemnými pozíciami. Aktívne sa podieľa na riešení individuálnych aj tímových pracovných úloh.

V roku 1998 bolo na Slovensku 35 cvičných firiem. Ich počet sa po zriadení Slovenského centra cvičných firiem (SCCF) na Štátnom inštitúte odborného vzdelávania (ŠIOV) aj s podporou projektov PHARE, Medzinárodného vyšehradského fondu (MVF), Európskeho sociálneho fondu (ESF), ako aj partnerov zo zahraničia každý rok viac a viac rozrastal.

V ostatných rokoch pracuje na stredných školách na Slovensku asi 600 cvičných firiem. V každej je priemerne 15 žiakov. Máme aj také, kde tvoria CF celé triedy a môžu mať aj 25 žiakov. Zatiaľ absolvovalo takúto formu vzdelávania viac ako 180 000 žiakov. Cvičné firmy majú rôzne predmety podnikania a navzájom medzi sebou, doma aj v zahraničí obchodujú. Výhodou tejto formy vzdelávania je, že sa účastníci môžu bez rizika, teda bez finančnej straty učiť na vlastných chybách.

Mnohí absolventi cvičných firiem sú dnes úspešnými podnikateľmi, skvelými manažérmi a spokojnými zamestnancami. Príbehy niekoľkých z nich vám ponúkame v nasledujúcich riadkoch. Rovnako ako prácu húževnatých, svedomitých a zanietených učiteliek a učiteľov, ktorým aj touto cestou ďakujeme.

2. Z teórie cvičnej firmy

Škola prestáva byť hlavným zdrojom informácií. Konkurujú jej médiá a elektronické zdroje informácií. Primárnym poslaním školy už nebude odovzdávanie množstva informácií, ale zameranie sa na trvalejšie hodnoty, ako sú postoje, záujmy. To nutne vyžaduje používanie nových metód. Jednou z nich je simulácia, ktorú prednostne využíva cvičná firma. Táto metóda umožňuje rozvíjať a realizovať alternatívy, predpovedať následky rozhodnutí, riešiť rôzne

situácie a naučiť sa spoznávať reakcie systémov pri zmene situácií bez toho, aby pri chybách vznikla škoda.

Cieľom výchovy a vzdelávania je rozvíjanie multidisciplinárnych zručností tzv. kľúčových kompetencií, medzi ktoré môžeme zaradiť schopnosť pracovať v tíme, komunikovať, tvorivo riešiť problémy, rozhodovať, robiť závery, kriticky a samostatne myslieť, rozvíjať seba a podnecovať rozvoj iných.

Základná myšlienka tejto formy vzdelávania je v tom, že vedomosti získané v rôznych predmetoch sa v cvičnej firme kombinujú, koncentrujú a prostredníctvom používania a precvičovania upevňujú. Cvičná firma žiakovi ukáže, ako naučenú teóriu a získané informácie používať v praxi a ako spájať teoretické vedomosti pri dosahovaní zisku firmy, lebo to je hlavným cieľom každej firmy. Žiaci musia pre svoj kolektív urobiť všetko, čo je v ich silách. Od každého z nich sa očakáva zvýšená iniciatíva pri riešení čiastkových úloh, lebo bez nej chod firmy nie je prakticky možný.

Dôležité je zvýšiť sebavedomie mladých ľudí, umožniť im získať komplexné kľúčové kompetencie v rámci metódy „learning by doing“.

Cvičná firma rozvíja ekonomické myslenie, prácu s odbornou literatúrou, s novými informačnými technológiami, uplatňuje správne zásady komunikácie a spoločenského správania. Absolvent s touto „výbavou“ si podstatne zvýši šance zapojiť sa do pracovného procesu a bude zaujímavejší pre potenciálnych zamestnávateľov, ktorí požadujú, aby uchádzači o zamestnanie disponovali aj schopnosťami pracovať s informáciami, rozhodovať sa, riešiť problémy, niesť zodpovednosť a boli adaptabilní a flexibilní.

3. História cvičnej firmy

Vznik cvičnej firmy sa podľa dostupných materiálov datuje niekedy v 17. storočí na území dnešného Rakúska alebo Nemecka. Tento spor už nevyriešime, dôležité je, že oba tieto štáty majú aj dnes svoje prvenstvo. V Nemecku je asi 700 cvičných firiem a 50 percent z nich slúži na vzdelávanie dospelých. Rakúsko má približne 1000 cvičných firiem. Využíva tzv. školský model a predmet je povinný na všetkých obchodných školách a obchodných akadémiách.

Moderné dejiny cvičných firiem (CF) majú v štátoch vyspelej trhovej ekonomiky viac ako 50-ročnú tradíciu. V súčasnosti pôsobí v rámci siete EURO PEN International – svetového združenia cvičných firiem približne 4200 cvičných firiem v 35 štátoch sveta.

Myšlienka cvičnej firmy prišla na Slovensko z Nemecka. Momentálne u nás dominuje školský model, pri ktorom nám bolo vzorom a mentorom Rakúsko. Cvičná firma sa vyučuje ako predmet na slovenských stredných školách od roku 1992.

Štátny inštitút odborného vzdelávania (ŠIOV) v spolupráci so Spolkovým ministerstvom školstva a Spolkovým inštitútom odborného vzdelávania v Berlíne v roku 1994 vďaka projektu Transforma vybavili materiálne prvé pilotné cvičné firmy v troch krajoch Slovenska – na obchodných akadémiách v Bratislave, Banskej Bystrici a Poprade.

Spolupráca medzi Rakúskom a Slovenskom vyústila do projektu multiplikačných školení v rokoch 1997, 1998 a 1999 pre zamestnancov Slovenského centra cvičných firiem a učiteľov z deviatich pilotných škôl v Slovenskej republike – dve z Bratislavy a sedem z ďalších územných celkov Slovenska. Tieto tvoria sieť multiplikátorov projektu cvičná firma.

4. Cvičná firma na Slovensku

Na Slovensku dominuje školský model cvičnej firmy. Postupne sa darí uplatňovať podnikateľské vzdelávanie aj v rekvalifikačnej oblasti. * Od roku 1998 počet CF dynamicky vzrástol z 35 na viac ako 600. Dôvod je veľmi jednoduchý – simulácia reálnej praxe poskytuje vynikajúcu prípravu pre budúce pôsobenie v zamestnaní alebo podnikaní. Okrem odborných znalostí a zručností sprostredkúva žiakom i tzv. mäkké zručnosti, soft skills. Cvičné firmy sú na všetkých typoch stredných odborných škôl, niekoľko z nich je aj na vysokých školách a tiež v oblasti vzdelávania dospelých.

Cvičná firma je zariadená ako reálna firma. Má základné oddelenia – personálne oddelenie, sekretariát, právne oddelenie, obchodné oddelenie, marketing a ekonomické oddelenie. Je simuláciou práce skutočnej firmy.

CF sa riadi platnou legislatívou Slovenskej republiky. Má povinnosti, ktoré sú identické s povinnosťami reálnych firiem. To ju povyšuje nad ekonomickú hru. Cvičná firma podáva komplexný obraz hospodárskych činností podnikateľského subjektu s dôrazom na nadväznosť a význam jednotlivých operácií. Súčasťou práce je reklama, marketing, objednávka, nákup, predaj, písomný a telefonický hospodársky styk, fakturácia a účtovanie, styk s bankou, činnosti podnikového sekretariátu atď. Pracuje s originálnymi podkladmi z praxe, ale s fiktívnym tovarom a fiktívnymi peniazmi. Služi na to obeh dokladov vo firme aj jej vzťahy s ďalšími firmami doma i v zahraničí.

Aby mohli cvičné firmy plnohodnotne pracovať, teda čo najvernejšie kopírovať realitu, je dôležitá existencia vonkajšieho prostredia – cvičné firmy na iných školách doma aj v zahraničí využívajú služby Centra cvičných firiem, ktoré nahrádza štátnu správu. V našich podmienkach to je živnostenský úrad, registrový súd, finančný úrad, banka, sociálna a zdravotná poisťovňa, poštový a colný úrad.

Každá krajina Európskej únie, ale aj USA, Kanady, Číny a ďalších partnerov majú zriadené národné centrály cvičných firiem po vzore Nemecka a Rakúska. Podľa vzoru týchto krajín vzniklo aj Slovenské centrum cvičných firiem (SCCF).

Slovenské centrum cvičných firiem sa v máji 2001 stalo pridruženým členom združenia EUROOPEN (svetovej centrálly cvičných firiem) so sídlom v Nemecku a od roku 2008 je jeho riadnym členom. Z členstva vyplýva, že účastníci cvičných firiem môžu pracovať s online databázami a aplikáciami EUROOPEN, bankou, zlatými stránkami, ako aj ostatnými CF z viac ako 50 krajín sveta. Združenie sa postupne transformovalo z európskeho na svetové, dnes je jeho názov EUROOPEN – PEN International.

5. Slovenské centrum cvičných firiem (SCCF)

Hlavné úlohy SCCF sú:

1. **Simuluje** úrady štátnej správy a to odbor živnostenského podnikania, registrový súd, sociálnu a zdravotnú poisťovňu, finančný úrad, colný úrad, poštový úrad a banku.
2. **Organizuje** vzdelávacie podujatia – semináre, kurzy a konferencie pre učiteľov/lektorov cvičných firiem. Zabezpečuje účasť slovenských učiteľov aj na zahraničných seminároch a konferenciách. Umožňuje získať medzinárodne uznávaný certifikát minimálnych štandardov kvality cvičnej firmy a certifikáty jej absolventov, ako aj získanie takzvanej Doložky k vysvedčeniu s verbálnym hodnotením.
3. **Pripravuje a organizuje** projekty odborného vzdelávania, kontraktačné dni, regionálne veľtrhy a celoslovenský medzinárodný veľtrh cvičných firiem, napomáha a zabezpečuje účasť slovenských CF aj na zahraničných veľtrhoch CF. Súčasťou kontraktačných dní a veľtrhov sú aj súťaže cvičných firiem.
4. **SCCF reprezentuje Slovensko** aj na medzinárodnej úrovni a zabezpečuje spoluprácu so zahraničnými centrály a cvičnými firmami. V máji 2001 sa SCCF stalo pridruženým a v januári 2008 riadnym členom svetového združenia cvičných firiem

s názvom EUROPEN PEN International so sídlom v Essene v Nemecku (<http://www.penworldwide.org/>). PEN je skratkou pre PRACTICE ENTERPRISES NETWORK. Naše členstvo umožňuje slovenským firmám online komunikovať cez databázu a aplikácie EUROPEN PEN International s ktoroukoľvek cvičnou firmou doma aj v zahraničí. Členstvo nemá len evidenčný charakter, môžeme využívať databázový, informačný, komunikačný a bankový softvér aj pomoc v oblasti know-how.

Zavedením online systému sa od septembra 2013 zmenil spôsob registrácie v živnostenskom a obchodnom registri, ako aj v Centrobance. Registrácie a bankové operácie sú možné už len online. Registrácie do poisťovní a na ostatné úrady sa robia naďalej stiahnutím formulárov z webových stránok reálnych úradov, ich vyplnením a zaslaním v prílohe e-mailu na SCCF:

- Registrácia na Odbore živnostenského podnikania pri SCCF – online na www.sccf.sk;
- Registrácia v Obchodnom registri pri SCCF – online na www.sccf.sk;
- Centrobanka – online na www.sccf.sk;
- Evidencia na Finančnom úrade – online, daňové priznania v prílohe e-mailu na SCCF;
- Registrácia a výkazy do Sociálnej poisťovne pri SCCF – v prílohe e-mailu na SCCF;
- Registrácia a výkazy do zdravotnej poisťovne pri SCCF – v prílohe e-mailu na SCCF.

Po schválení registrácií na SCCF a schválení zmluvy v Centrobance môžu CF využívať zjednodušenú verziu internetbankingu.

Ako bolo uvedené, SCCF organizuje Medzinárodný veľtrh cvičných firiem, na ktorom sa prezentujú výstupy prác žiakov cvičných firiem a získané kľúčové kompetencie. Počas veľtrhu sú súťaže o najlepšiu elektronickú prezentáciu, najlepší stánok, najlepší katalóg, logo, slogan, vizitku, reprezentanta a reprezentantku. Pribudli aj nové súťaže – napríklad 99 sekúnd vo výťahu, Najlepší e-shop a web stránka cvičnej firmy. Na záver porota vyhodnotí tri hlavné ceny na základe najvyššieho bodového hodnotenia vo všetkých kategóriách. Odborná porota je zložená z odborníkov v oblasti podnikateľského vzdelávania, pedagógov a študentov univerzít a odbornými zamestnancami SCCF.

Podporujeme realizáciu kontraktačných dní, ktoré sú akoby malou obmenou veľkých veľtrhov. Účasť na kontraktačných dňoch býva zastrešená väčšinou cvičnými firmami v rámci kraja, kde sa udalosť koná. Kontraktačné dni sú na školách alebo v rámci dobrých vzťahov vedia školy vybaviť priestory v kultúrnych domoch či vo výstaviskách. Sú to testovacie, prípravné

„veľtrhy“, kde si žiaci vyskúšajú možnosť prezentovania seba a CF. Nadobudnuté skúsenosti dokážu zúročiť na veľkom medzinárodnom veľtrhu doma, prípadne v zahraničí.

Počas roka sa žiaci môžu zapojiť do súťaže SCCF o Najlepší podnikateľský zámer. Je zhrnutím všetkých vedomostí a zručností potrebných na založenie a vedenie firmy.

6. Vývoj a aktivity v medzinárodnom kontexte

Aj v predchádzajúcich textoch sme sa venovali medzinárodnému kontextu budovania cvičných firiem vo všetkých ďalších súvislostiach. Je dôležité opäť zdôrazniť, že snahou Štátneho inštitútu odborného vzdelávania bolo koordinovať rozvoj podnikateľského vzdelávania a podporiť finančnú gramotnosť prostredníctvom cvičných firiem.

Pre pochopenie vývoja je nutné zdôrazniť dôležité míľniky.

Prvým bol projekt Transforma – SR 3, v rámci ktorého sa podarilo zabezpečiť materiálnu pomoc z Nemeckej spolkovej republiky.

Intenzívna snaha zavádzať moderné inovatívne metódy v oblasti podnikateľského vzdelávania a finančnej gramotnosti viedla k osloveniu rakúskych partnerov KulturKontakt Austria a ACT – Rakúske centrum cvičných firiem.

Nadväzujúcou metodicko-didaktickou aktivitou zameranou na skvalitnenie odborného rastu slovenských učiteľov cvičných firiem bolo zorganizovanie série štyroch multiplikačných rakúsko-slovenských seminárov pre vedúcich cvičných firiem deviatich pilotných obchodných akadémií. Spolupráca s rakúskou i nemeckou stranou viedli k 1. veľtrhu cvičných firiem v novembri 1998.

Veľtrhom sa začalo množstvo odborných medzinárodných podujatí:

- Účasť Slovenského centra cvičných firiem a troch vybraných slovenských cvičných firiem na medzinárodnom veľtrhu CF v Salzburgu v marci 1999.

- Účasť na 35. medzinárodnom veľtrhu CF v Norimbergu, kde SCCF nadviazalo osobné kontakty s centrálnymi CF zo sveta (v novembri 1999 pracovalo 3500 CF v 33 štátoch). Dôležité bolo i nadviazanie kontaktov so svetovou centrálnou CF EUROPEN, ktorá bola usporiadateľom podujatia. Na tomto základe vznikli partnerské dohody medzi slovenskými CF a nemeckými filiálkami podnikov v SR (Siemens, Volkswagen).

- Ďalším míľnikom bola bilaterálna spolupráca s rakúskym Pedagogickým inštitútom v Hollabrunne, ktorá vyústila do odborných seminárov pre učiteľov, vedúcich CF na témy proces štandardizácie a manažment kvality v CF, rozvoj kľúčových kvalifikácií v CF, príprava na medzinárodný veľtrh CF a podobne.

Projekt cezhraničnej spolupráce cestou CF (v roku 1999) prispel k zintenzívneniu kontaktov medzi obchodnými akadémiami (OA) východného Rakúska a západného Slovenska a k prehĺbeniu metodiky v oblasti CF. V rámci projektu ŠIOV vydal metodické príručky Cvičné firmy na stredných školách a Nemčina nielen na veľtrhy cvičných firiem. Okrem toho zabezpečil posilnenie jazykovej vybavenosti slovenských vedúcich CF i materiálnej vybavenosti slovenských CF. Vyvrcholením projektu bola účasť šiestich rakúskych CF na 2. slovenskom veľtrhu cvičných firiem. Takže už v roku 1999 sa zmenil názov predmetu ekonomické cvičenia vo fiktívnej firme na cvičná firma, ktorý zodpovedá aj zahraničným ekvivalentom.

Podarilo sa zvýšiť dotáciu vyučovacích hodín pre predmet (z 2+2 na 2+4), čo umožnilo vytváranie väčších blokov a priblíženie sa reálnej praxi.

- Evaluácia bilaterálneho rakúsko-slovenského projektu sa realizovala v roku 2001. ACT – Rakúske centrum CF pripravilo dotazník a hodnotiacu správu projektu dostalo rakúske aj slovenské ministerstvo školstva.

6.1 Projekt CVIFIRM V4 prostredníctvom Medzinárodného vyšehradského fondu (MVF)

V roku 2000 ŠIOV realizoval projekt CVIFIR V4 v rámci Medzinárodného vyšehradského fondu (MVF). Hlavným cieľom bolo naštartovanie a podpora spolupráce krajín V4 v rámci podnikateľského vzdelávania a zabezpečenie účasti centier cvičných firiem a jednej cvičnej firmy z každej z krajín V4 na veľtrhu cvičných firiem s medzinárodnou účasťou na Slovensku v novembri 2000. V súlade s plánom projektu CVIFIRM V4 sa splnili všetky štyri fázy:

1. fáza projektu:

- Tri bilaterálne workshopy: v Maďarsku v centre cvičných firiem (GtB) v Budapešti, v Čechách (CEFIF) na Vysokej škole ekonomickej v Prahe a v Poľsku (CENSYM) v Zielonej Gore.

2. fáza projektu:

- S podporou MVF sa 28. – 29. novembra 2000 konal v bratislavskom Istropolise už 3. slovenský medzinárodný veľtrh cvičných firiem.

3. fáza projektu:

- V rámci prípravy na JUVYR 2000 a 3. medzinárodný veľtrh cvičných firiem sme vytlačili Katalóg výstavy JUVYR 2000, vizitky/menovky účastníkov, materiály na seminár Kľúčové kvalifikácie v cvičnej firme pre účastníkov seminára, veľtržné šeky, propagačný materiál pre všetkých účastníkov s logom JUVYR 2000 a logom MVF.

4. fáza projektu:

- Odborný seminár zameraný na Kľúčové kvalifikácie v cvičnej firme sprostredkoval vedúcim cvičných firiem cenné metodické postupy na rozvoj tzv. mäkkých zručností v oblasti komunikácie, ako i nové impulzy a konkrétne námety v duchu trendov vzdelávania vyspelých štátov v zmysle prístupu stáleho zdokonaľovania sa podľa medzinárodných modelov manažmentu kvality.

V budúcnosti pred nami stoja ďalšie výzvy. Nezamestnanosť mladých ľudí, ktorí sa chcú zaradiť do života a získať pracovné návyky. ŠIOV a jeho odbor Slovenské centrum cvičných firiem pripravili od svojho vzniku v januári 1998 niekoľko projektov, ktorých cieľom bolo zlepšiť ekonomické a právne vedomie mladých ľudí aj celoživotným vzdelávaním.

6.2 Projekt Cvičná firma pre absolventov stredných a vysokých škôl

Nadácia učňovského školstva, ŠIOV a SCCF, s podporou Nadácie pre podporu občianskych aktivít realizovali v roku 2002 projekt Cvičná firma pre absolventov stredných a vysokých škôl. Bol schválený v rámci programu PHARE – Rozvoj občianskej spoločnosti. Účastníci sú v cvičnej firme denne šesť hodín, a to v nich vypestuje „návyk na pracovný rytmus“ a prispeje k silnej fixácii nadobudnutých pracovných zručností. Odborné prieskumy zo zahraničia jasne potvrdzujú, že absolventi cvičných firiem sa veľmi dobre uplatňujú na trhu práce a dokážu si prednostne nájsť zamestnanie.

V rámci projektu ŠIOV vydal metodickú príručku Cvičná firma – most medzi teóriou a praxou, vznikla učebňa cvičnej firmy v priestoroch ŠIOV a 23. septembra 2002 sa začal prvý poradenský kurz.

Z prvého kurzu CF pre absolventov sa z pätnástich absolventov zamestnalo sedem, troch vyradili pre nespoluprácu a štyria zostali v evidencii úradu práce. Kurz bol vyhodnotený ako

veľmi úspešný. Takú vysokú zamestnanosť úrady práce po štvrt' roku od ukončenia kurzu dovtedy neevidovali.

6.3 Projekt ESF Cvičná firma pre absolventov stredných škôl v Slovenskej republike

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR koncom mája 2005 schválilo Štátnemu inštitútu odborného vzdelávania žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Európskeho sociálneho fondu v rámci výzvy JPD BA Cieľ 3 – 2004 – SORO pre opatrenie 2.1. Stimulovanie a skvalitňovanie vzdelávania pre potreby zamestnávateľov a podnikateľského sektora na projekt s názvom: Cvičná firma pre absolventov stredných škôl v Slovenskej republike.

V rámci dvojročného projektu od septembra 2005 do júna 2007 sa do vzdelávacích programov zapojilo minimálne 95 učiteľov cvičnej firmy.

Cieľom projektu bolo zlepšiť kvalifikácie a zručností absolventov stredných škôl na Slovensku, využitie škôl, budov, zariadení aj učiteľov v popoludňajších hodinách, mimo riadneho vyučovania. To umožnilo podporiť otváranie sa škôl mestu, regiónu a užšiu spoluprácu s miestnou samosprávou, úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny, miestnymi podnikateľmi a zamestnávateľmi.

SCCF si dal úlohu zaviesť formu vzdelávania Cvičná firma do programov celoživotného vzdelávania na Slovensku s orientáciou vzdelávacieho systému na rozvoj kľúčových kvalifikácií vrátane podnikateľských schopností a IKT zručností.

Projekt stimuloval požiadavky zamestnávateľov regiónu na ďalšie vzdelávanie zamestnancov ohrozených rizikom straty zamestnania. Dôležité bolo dosiahnutie zvýšenia flexibility pracovnej sily a naučiť zamestnávateľov posudzovať nových zamestnancov na základe certifikátov nielen formálneho, ale aj neformálneho vzdelávania – tak, ako je to zvykom v krajinách EÚ. Každý absolvent cvičnej firmy získal certifikát s verbálnym hodnotením svojich kvalít.

Projekt ukázal možnosť využitia škôl v popoludňajších hodinách a umožnil väčšiemu množstvu absolventov získať prax so všetkými prvkami reálneho podnikateľského života v simulovanom prostredí cvičných firiem.

Zástupcovia partnerských inštitúcií – stredných odborných škôl, úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, Bratislavského samosprávneho kraja (BSK) aj podnikatelia sa zúčastnili na 8. a 9. medzinárodnom veľtrhu cvičných firiem 29. – 30. novembra 2005, kde mali možnosť vidieť i zažiť obchodovanie cvičných firiem. Nadchla ich atmosféra podporujúca praktické využitie teoretických vedomostí študentov a rozvoj ich kľúčových kvalifikácií aj účasť: v novembri 2005 spolu 92 CF. Z toho 64 zo Slovenska a 28 zo zahraničia.

V rámci veľtrhu bol aj seminár Cvičná firma pre absolventov stredných škôl v SR. Zúčastnilo sa ho 64 učiteľov, zástupcov z úradov práce, sociálnych vecí a rodiny a zástupcov BSK.

Na 9. ročníku Medzinárodného veľtrhu cvičných firiem (MVCF) bolo 128 cvičných firiem, 76 domácich a 52 zahraničných – z Rakúska, Čiech, Fínska, Rumunska, Bulharska, Srbska, Čiernej Hory, Albánska, Talianska, Nemecka, Bosny a Hercegoviny a tri centrály cvičných firiem – ROCT z Rumunska, CEFIF z Čiech a domáce Slovenské centrum cvičných firiem – SCCF. To je doteraz najvyššia účasť počas histórie slovenských veľtrhov CF. Problematike CF sa venoval seminár pod gesciou SCCF na tému Univerzálna cvičná firma a medzinárodné projekty SCCF – rokovacími jazykmi bola slovenčina a nemčina.

V rámci aktivít projektu sa 23. októbra 2006 začal poradenský kurz s totožným názvom „Cvičná firma pre absolventov stredných škôl v Slovenskej republike“, ktorý trval do 21. novembra 2006. Účastníkmi kurzu boli 15 nezamestnaní absolventi evidovaní na ÚPSVaR v Bratislave. Prvý týždeň sa súbežne uskutočnil už tretí dvojdňový seminár projektu na tému Praktická ukážka práce cvičnej firmy pre absolventov spojená s krstom metodických príručiek vydaných v rámci projektu.

Metodickú príručku Didaktika cvičnej firmy pre absolventov predstavila autorka Ing. Ľudmila Velichová, PhD., z Katedry pedagogiky Ekonomickej univerzity v Bratislave. Venovala sa najmä kapitole Personálny tréning, kde predviedla prípravu na osobný pohovor.

Príručku Minimálne štandardy kvality cvičnej firmy a minimálne štandardy kvality zamestnanca cvičnej firmy predstavil Mgr. Michal Baránek. Vznikla v spolupráci s EUROPEN – svetovým združením cvičných firiem, ktoré vypracovalo kritériá kvality v rámci projektu Leonardo da Vinci. Splnením kritérií uvedených v príručke má šancu získať európsky certifikát kvality s podpisom prezidenta EUROPEN a riaditeľa národného centra CF už aj cvičná firma na Slovensku a potom aj zamestnanci tejto cvičnej firmy.

Tretiu metodickú príručku Cvičná firma pre absolventov s prílohami postupne predstavili spoluautori: Ing. Gabriela Horecká kapitoly Cieľ a význam cvičnej firmy, Z histórie cvičných

firiem, EUROPEAN, Učebný plán CF pre absolventov, Učiteľ ekonomických predmetov v CF a Založenie cvičnej firmy pre absolventov. Ing. Daniel Ňarjaš sa venoval bližšie kapitole Učiteľ informatiky v CF. Ing. Mária Mudrončíková predstavila kapitolu Sociálna a zdravotná poisťovňa a Mgr. Michal Baránek sa zameral na kapitolu Učiteľ cudzích jazykov v CF.

7. Kolektív Slovenského centra cvičných firiem (SCCF)

7.1 Začiatky SCCF očami Marty Marušincovej

K práci v Slovenskom centre cvičných firiem som sa dostala úplne náhodou, ale táto náhoda mi priniesla zamestnanie, ktorému som verná už vyše 20 rokov.

Bolo to v roku 1997. Prestáhovala som sa za manželom do Bratislavy a hľadala som si vhodnú prácu. Zareagovala som na inzerát ŠIOV a po úspešnom pohovore ma prijali. Mojou prvou úlohou bolo zriadenie a otvorenie Slovenského centra cvičných firiem – to bolo v januári 1998.

Otvoreniu SCCF predchádzali rokovania MŠ SR a Rakúskeho ministerstva školstva v spolupráci s KulturKontaktom. Na základe dohody v rámci schváleného bilaterálneho projektu sa konali prvé štyri multiplikačné semináre, na ktorých sa zúčastnili zástupcovia ŠIOV – SCCF a riaditelia/učitelia z vybraných deviatich pilotných obchodných akadémií.

Po polročnom pôsobení v centrále som išla na predčasnú materskú dovolenku. Môj niekoľkoročný čas strávený mimo pracoviska však kolegovia, ktorí nastúpili po mne, využili a centrum cvičných firiem sa rozbehlo na plné obrátky. Po ukončení materskej dovolenky som prišla do kolektívu, ktorý bol a doteraz je jedným z najstabilnejších, aké som vo svojom profesijnom živote zažila.

Práca, ktorú som začala po nástupe do zamestnania, bola zameraná najmä na registrácie cvičných firiem v živnostenskom a obchodnom registri, prípravu a účasť na veľtrhoch a kontraktačných dňoch, lektorskú, poradenskú a hodnotiacu činnosť. Túto prácu robím dodnes, aj keď systém práce prešiel veľkou obnovou. V práci ma stále motivuje nadšenie a úspechy žiakov, ktoré každoročne zažívame na veľtrhoch a kontraktačných dňoch a neutíchajúci zápal učiteľov CF pre tento predmet.

7.2 Cvičná firma je most medzi teóriou a praxou, Gabriela Horecká, SCCF

O cvičných firmách som sa dozvedela ešte začiatkom roka 1998 od kamarátky, spolužiačky z vysokej školy Majky Hornákovvej. Venovala sa odbornému vzdelávaniu a príprave, pracovala na rôznych projektoch podporujúcich inovácie a reformy školstva. Majka nás ešte v to leto po ťažkej chorobe opustila, ale myšlienka, že by som mohla využiť svoje skúsenosti z podnikania, ako aj „učiteľovania“ na strednej škole v rámci implementácie predmetu cvičná firma na Slovensku sa mi ako bývalej učiteľke páčila stále viac.

V októbri 1998 som si pripravila projekt (vtedy som to ešte tak nenazvala), ako a čo by malo robiť Slovenské centrum cvičných firiem. Odvtedy uvádzame tri základné úlohy SCCF: simulácia úradov štátnej správy podľa platnej legislatívy, vzdelávanie učiteľov (príprava projektov, spolupráca so zahraničím, príprava metodických materiálov, organizovanie seminárov doma a v zahraničí), organizácia medzinárodného celoslovenského veľtrhu cvičných firiem na Slovensku. Informácie som, samozrejme, pripravila po preštudovaní dostupných materiálov našich rakúskych kolegov z ACT, s ktorými už vtedy ŠIOV spolupracoval. Vtedy bolo zriadené aj Centrum fiktívnych firiem na Ekonomickej univerzite v Bratislave. Keďže v ňom pracovali študenti, nemalo zavedené registre CF, nemalo systém, chýbala mu kontinuita v práci. Vtedy na Slovensku pracovalo 32 CF a ich práca bola viac-menej intuitívna. Učiteľ sa snažil využiť pri vyučovaní to, čo videl na seminári v Rakúsku alebo si našťudoval.

Po mojom nástupe na Slovenské centrum cvičných firiem som si stanovila, že musíme predovšetkým zaviesť systém pridelovania IČO – Identifikačných čísiel organizácie a DIČ – Daňové identifikačné číslo. Teda zriadiť živnostenský úrad, ktorý bude vydávať živnostenské listy, daňový úrad. Ďalej registrový súd, aby sme mohli vydávať výpisy z obchodného registra a, samozrejme, banku, aby sme mohli každej zaregistrovanej firme prideliť bankový účet.

Využívali sme prázdne tlačivá z reálnych úradov, ktoré nám posielali cvičné firmy vyplnené (vtedy ešte aj na písacom stroji alebo ručne) poštou a na registre sme používali knihy a Excel. Živnostenské listy, výpisy z obchodného registra, zmluvy k účtom vznikajúcich cvičných firiem sme vyplňali na jednom počítači. Zo začiatku sme prácne vypisovali aj každý výpis z banky na základe platobných príkazov CF a avíz z iných bánk. Bolo to náročné, ale tešilo nás, že sú z myšlienky CF, ako aj z práce v nich žiaci, ale aj ich učiteľky nadšené. Živnostenský list, výpis z obchodného registra a podobne si cvičné firmy mnoho ráz zarámovali a hrdo si ich zavesili v učebni.

Zopár dní po mojom nástupe do zamestnania na ŠIOV prijali Miška Baránka. Ten sa zapojil do prípravy 1. medzinárodného veľtrhu cvičných firiem na Slovensku. Mali sme asi 15 kalendárnych dní na prípravu všetkých podkladov. Prvá úloha bola prideliť prihláseným cvičným firmám IČO, DIČ a bankový účet, aby mohli vzájomne obchodovať. Bolo toho veľa, ale boli sme nabití pozitívnou energiou... Vychádzali sme z myšlienky, že „Cvičná firma je most medzi teóriou a praxou“, lebo simulácia reálnej praxe poskytuje vynikajúcu prípravu pre budúce pôsobenie v zamestnaní alebo podnikaní.

Na tomto veľtrhu sme začali aj úzku spoluprácu s Ľudkou Velichovou z Ekonomickej univerzity v Bratislave. Neskôr štatutári ŠIOV a Ekonomickej univerzity v Bratislave podpísali dohodu o spolupráci, ktorej súčasťou je, že katedra pedagogiky je detašovaným pracoviskom SCCF, plní úlohy daňového úradu a zdravotnej poisťovne a, samozrejme, pripravuje učiteľov CF.

V septembri 1999 sa vrátil z povinnej brannej služby Daniel Ňarjaš a neskôr z rodičovskej dovolenky Marta Marušincová. Agenda cvičných firiem je veľmi obsiahla. V minulosti bol náš tím zložený z piatich ľudí. Aktuálne sa práci v SCCF venujeme traja. Veľkou pomocou nám je od septembra 2013 zavedenia online služieb odboru živnostenského podnikania, registrového súdu, ako aj internetbanking.

7.3 Rozvoj a spolupráca SCCF aj so zahraničím z pohľadu Michala Baránka

Do rodiaceho sa SCCF, ktoré vtedy ešte nefungovalo pod touto značkou, ma prijímal Ing. Ladislav Šatka – námestník ŠIOV. Mal som pomáhať s agendou vznikajúcej siete CF a s komunikáciou s germanofónnym prostredím. A tak som sa pridal do minikolektívu tohto odboru, ktorý priamo tvorila jeho vedúca Ing. Gabriela Horecká (ďalej Gabika), pani Marta a ja :-). Hneď ma zapojili do prípravy a organizácie série rakúsko-slovenských seminárov pre deväť pilotných obchodných akadémií zo Slovenska a aj prípravy 1. medzinárodného veľtrhu CF. Môj prvý seminár bol v Senici a odštartoval spoluprácu s nadšenými pedagógmi, ktorí v priebehu ďalších rokov pomohli spolu so ŠIOV – SCCF vybudovať úspešnú sieť CF.

Počas prvých mesiacov sme s kolegami a vedením ŠIOV prijali aj definitívny názov nášho odboru – Slovenské centrum cvičných firiem (ďalej SCCF). Pracovali sme s viacerými verziami – v rámci ktorých dominovali rakúska (Austrian Center for Training Firms – ďalej ACT) a česká (Centrum fiktivních firem), no napokon sme zvolili rakúsky vzor, pretože po divokých 90. rokoch sa u nás prívlastok „fiktívny“ spájal aj s negatívnymi významami.

V predchádzajúcich riadkoch som už viac ráz spomenul slovo rakúsky a nie je to náhoda. Veľmi rád si spomínam na rakúskych kolegov z rôznych vzdelávacích inštitúcií, ktorí vznikajúcej slovenskej sieti cvičných firiem vždy veľmi úprimne a od srdca pomáhali a myslím si, že zo zahraničných partnerov rozhodujúcou mierou prispeli k tomu, že Slovensko sa stalo v tejto oblasti zmysluplným a rovnocenným partnerom.

Nemôžem menovať všetkých, ale spomeniem aspoň niektoré mená, ktoré ostali v mojej myslí i srdci ako najvýraznejšie symboly tejto milej odbornej i ľudskej pomoci: Pani Tagini z ACT. Stretnutia s ňou boli vždy plné pochopenia a prispievali k pozitívnemu vývoju. Pán Treytl z ACT, ktorého som sa aj tisíc ráz mohol opýtať, keď mi niečo nebolo jasné, a vždy mi s trpezlivým úsmevom všetko vysvetlil. Pán Pötsch z ACT, ktorý bol vždy veľmi zaniateným protagonistom seminárov pre slovenských pedagógov. Pani Sowa z obchodnej akadémie v Brück an der Leitha, ktorá svojou láskavou angažovanosťou iniciovala množstvo seminárov ďalšieho vzdelávania pre slovenských učiteľov CF. Aj vďaka ich prístupu a takýmto podujatiam sa z nás, zamestnancov ŠIOV aj pedagógov pôsobiacich v tejto oblasti stávala čoraz viac lepšia partia fungujúca na otvorených vzťahoch, usilujúca o spoločný celkový kvalitatívny rozvoj.

K tomuto vývoju prispel aj Projekt cezhraničnej spolupráce cestou cvičných firiem, ktorý bol mojou prvou skúsenosťou tohto charakteru. Hlavným realizátorom bolo SCCF. Okrem iného projekt prispel k tomu, že u mnohých kolegov z rakúskych obchodných akadémií odbúral zábrany a neistoty voči ľuďom, ktorí pred tým žili v tzv. komunistickom bloku.

Čas bežal a náš kolektív sa rozrástol. Zo základnej vojenskej služby sa vrátil Ing. Daniel Ňarjaš (ďalej Danko). Jeho príchodom získalo SCCF významnú posilu v oblasti informačných technológií. Pamätám si, ako som si usilovne zapisoval rôzne PC-postupy, ako a „kam kliknúť“, aby som si s jeho pomocou rozvíjal kompetencie v tejto oblasti :-). Z mnohých čerpám dodnes. Aj vďaka nemu sa dарило zlepšiť simulovaný platobný styk a tak sa stal šéfom cvičnej banky – najbohatším mužom „nášho“ podnikateľského prostredia.

V rámci zahraničnej spolupráce musím ešte spomenúť i ďalšie línie spolupráce a modely – Cvičné firmy pre dospelých – teda nástroj rekvalifikácie. Základom rozvoja v tejto oblasti bola spolupráca s pánom Sparrerom z Nemeckého FBZ Chemnitz, ktorá sa po niekoľkých rokoch vďaka rokovaniu Gabiky s úradom práce stala realitou i na Slovensku.

Rozvoj spolupráce CF v rámci krajín V4 prostredníctvom projektov z Medzinárodného Vyšehradskeho fondu. Tento model oslovil najmä pána riaditeľa Országha z OA Watsonova v Košiciach, ktorý po spolupráci zo SCCF realizoval viaceré projekty.

Spolupráca medzi cvičnou a reálnou firmou, kde sme čerpali z rakúskych i nemeckých vzorov, a ktorá sa, myslím, veľmi dobre začala v slovenských pomeroch uplatňovať najmä vďaka svojráznemu pánu riaditeľovi Hotovému na OA v Pezinku. Jeho povaha bola prirodzeným lámačom ľadov. Po jednom úspešnom rakúsko-slovenskom pracovnom dni sa v rámci pracovnej večere obrátil na rakúskych kolegov prípitkom „Genossen!“ (Súdruhovia), čo vyvolalo nefalšovanú salvu smiechu a prispelo k ešte úprimnejšej atmosfére. Priznám sa, že aj vďaka týmto skúsenostiam som si neskôr kúpil gauč od jednej z ich reálnych partnerských firiem – Nábytok Galan – a až na jednu úpravu mi slúži dodnes.

Začlenenie slovenskej siete CF do celosvetovej siete CF – EUROOPEN. Tu si rád spomínam na našu dlhoročnú spolupracovníčku Zuzanu Temkov, ktorej otvorený prístup prispel k tomu, aby sme sa úspešne etablovali aj v tejto oblasti.

Postupne pribúdalo seminárov, projektov, cvičných firiem, agendy, rástol aj Medzinárodný veľtrh cvičných firiem na Slovensku a tak ďalšou vítanou personálnou posilou SCCF bol príchod jeho staronovej členky Mgr. Marty Marušincovej (ďalej Martuška). V tejto štvorici sme to potom „v dobrom aj zlom“ ťahali ďalšie roky, ale to by bol už iný príbeh.

7.4 Impulzívny štart a hyperskok Slovenského centra cvičných firiem do škôl, Daniel Ňarjaš, SCCF

Ako čerstvý absolvent EU v Bratislave (1998), Fakulty hospodárskej informatiky som ešte netušil, kam ma „vietor zaveje“ a kde prakticky využijem nadobudnuté vedomosti, či už zo školy, alebo z mojich krátkodobých pracovných skúseností, ktoré som pomaly zbieral od prvého ročníka VŠ. V polovici júla 1998 som nastúpil po škole do prvého zamestnania, a bolo to práve Slovenské centrum cvičných firiem (SCCF), kde som využil všetky moje dovtedajšie zručnosti a vedomosti. Dlhو som sa však na svojom mieste neohrial, pretože som dostal povolávací rozkaz na ročnú základnú vojenskú službu.

O to väčšiu radosť som mal, keď som sa po roku vrátil do väčšieho kolektívu, ktorý sa rozrástol o Gabrielu Horeckú, Michala Baránka a o niečo neskôr sa vrátila z rodičovskej dovolenky Marta Marušincová, a ešte o nejaký čas k nám pribudla aj Mária Mudrončíková.

Po počiatočnom „oľukaní“ som zistil, že sme výborný, novátorský a progresívny tím ľudí. O našom technickom zázemí sa to však povedať nedalo. Striedali sme sa traja na jednom PC, na ktorom „fičali“ hlavne Outlook, Word, Excel, PowerPoint a neskôr aj Access. V tom poslednom menovanom sme rozbehli našu prvú cvičnú banku menom Centrobanka. Keďže mnoho škôl ešte nebolo online, pracovali sme s prevodnými príkazmi a pokladničnými blokmi, ktoré sme dostávali fyzicky poštou. Výpisy z účtu sme zasielali poštou cvičným firmám po zrealizovanom obrate na ich podnikateľskom účte.

V tom období, ak sme chceli prijať alebo odoslať e-mail, musel mať PC dial-up modem vo forme internej karty v slotе matičnej dosky a do nej bol pripojený konektor telefónnej linky (RJ11). Keď sme chceli ísť na internet, museli sme vytočiť telefónne číslo nášho poskytovateľa služby. Ak sme mali šťastie a všetko fungovalo, tak do 30 až 40 sekúnd sme boli online. Malo to však háčik, najväčšia rýchlosť bola okolo 5 až 7 kilobajtov za sekundu (pri 56 kbps modeme), čo je na dnešné pomery viac ako slimačie tempo.

Rok 1999 bol pre SCCF prelomový. Uviedli sme do prevádzky našu prvú internetovú stránku Slovenského centra cvičných firiem. Redizajnom si „prešla“ v roku 2000 a neskôr v roku 2004.

Tiež sme školám, ktoré mali u nás v SCCF zaregistrovanú cvičnú firmu, poskytli softvér s databázou Clearing Center Client – CCC. Súčasťou CCC bol aj „EUROPEN Practice Firms Database“, ktorý umožňoval on-line komunikáciu (vrátane bankových operácií) slovenských cvičných firiem s CF celého sveta. Databázu sme pravidelne aktualizovali a bola k dispozícii na našej webstránke na stiahnutie. V roku 2013 sme prešli na nový redakčný systém SCCF a online služby v rámci živnostenského úradu, registrového súdu a internetbankingu Centrobanky, ako ich poznáme dnes.

7.5 Cvičná firma – moja výzva i „láska“, Ľudmila Velichová

V októbri 2020 to už bude 22 rokov, čo som prišla na Katedru pedagogiky Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave na pracovnú pozíciu vysokoškolského učiteľa so zameraním na odbornú prípravu učiteľov ekonomických predmetov pre stredné školy. Už na prijímacom pohovore ma informovali, že so mnou počítajú na výučbu v tom čase, v našich podmienkach, nového atraktívneho predmetu – didaktika cvičnej firmy. Keďže som predtým pracovala v obchodnej sfére a v obchodnej spoločnosti, tešila som sa, že to bude pre mňa asi to „pravé orechové“ a budem môcť študentom pedagogického štúdia odovzdať moje skúsenosti z praxe.

Na katedre pedagogiky bolo Centrum fiktívnych firiem, ale fungovalo iba reprezentatívne, z podnetu a podľa vzoru sesterského centra v Českej republike, ktoré pôsobilo na Vysokej škole ekonomickej v Prahe. V tom čase nebola k problematike teórie vyučovania predmetu cvičná firma žiadna literatúra s výnimkou príručiek rakúskej centrality cvičných firiem ACT a českej centrality CEFIF. Mala som však šťastie. Po mojom nástupe do zamestnania založili na Štátnom inštitúte odborného vzdelávania Slovenské centrum cvičných firiem (SCCF), ktoré malo právnu subjektivitu. Na 1. veľtrhu cvičných firiem som sa zoznámila so zamestnancami tohto pracoviska a s mojimi budúcimi spolupracovníkmi a priateľmi Gabikou Horeckou, Miškom Baránkom a v ďalšom roku aj s Dankom Ňarjašom a Martou Marušincovou. Pravdepodobne medzi nami preskočila povestná „iskra“, lebo v týchto skvelých kolegyniach a kolegoch som stretla ľudí, ktorí boli a sú nadšení myšlienkou cvičných firiem, otvorení spolupráci a novým nápadom. Takmer „na kolene“ sa budovalo všetko, čo cvičné firmy na školách potrebovali pri svojom vzniku, ale aj počas činnosti. Ihneď som „vhupla“ do série výborných multiplikačných seminárov v Rakúsku, kam sme sa chodili „učiť ako učiť“ taký náročný a zároveň výnimočný predmet, ktorým je cvičná firma. Neskôr bolo mnoho projektov na národnej i medzinárodnej úrovni, workshopov, seminárov, súťaže a najmä nespočetne veľa stretnutí so skvelými ľuďmi – zamestnancami nášho SCCF i centrality iných štátov, a učiteľmi, ktorí boli v našej „stajni“ cvičných firiem alebo viedli cvičné firmy na školách v zahraničí. Vyskúšala som si aj aplikáciu koncepcie cvičnej firmy pre nezamestnaných absolventov, to mi pomohlo uvedomiť si ďalšie možnosti predmetu.

Určite rada spomínam na naše veľtrhy cvičných firiem. Bolo ich tak veľa, že sa mi v spomienkach prelínajú miesta i časy konania, dizajn stánkov cvičných firiem, výborné nápady a skvelé cvičné produkty, reprezentantky, reprezentanti a učelia cvičných firiem. Začínali sme v bratislavskom Dome techniky a Istropolise, pokračovali v nezabudnuteľnom PKO, v Národnom tenisovom centre, v Inchebe, slávnom V-klube, dnešnom Národnom osvetovom centre, a dokázali sme veľtrh zorganizovať aj v nových podmienkach v Spoločenskom pavilóne v Košiciach a v priestoroch výstaviska Agrokomplex v Nitre.

Nezabudnuteľné sú pre mňa vynikajúce veľtrhy v Košiciach a v Žiari nad Hronom s takmer rodinnou starostlivosťou o nás účastníkov počas veľtrhu i vo voľnom čase, ale aj super nápad – súťaže podnikateľských zámerov na OA Nevádzová v Bratislave, kontraktčné predajné výstavy v Šali, Sereďi, Poprade, Bratislave...

Som vďačná za dôveru SCCF, ktoré ma od začiatku poverilo funkciou predsedníčky hodnotiacej komisie na medzinárodných veľtrhoch cvičných firiem. S touto prácou sa mi spája

veľa zážitkov a skúseností, ktoré mi pomohli lepšie rozumieť potrebám predmetu i predstavám žiakov. Nebola to vďačná a ani ľahká úloha vybrať z často veľmi kvalitných produktov, prezentácií, obchodných rozhovorov, stánkov a iných aktivít tie najlepšie.

Dodnes mi je záhadou, ako je to možné, že každý, kto začne učiť cvičnú firmu, sa okamžite „infikuje“ zaniietenosťou pre výučbu. Tímová spolupráca, oddanosť spoločnému cieľu je typickou charakteristikou každej úspešnej cvičnej firmy. Keď nefunguje tím, nefunguje ani cvičná firma. Učiteľ si väčšinou nemôže vybrať žiakov do firmy a môže sa stať, že sa nejakou náhodou „namieša“ skupina žiakov, ktorá má vlastnosti tzv. lekvárov (môj vlastný termín pre označenie žiakov, ktorých na prvý pohľad nič nebaví), ale aj s touto skupinou sa dá „pohnúť“ a pracovať. Otázkam motivácie žiakov a technikám tvorby tímov som sa od začiatku venovala a venujem v didaktike cvičnej firmy. Pri jej tvorbe som si uvedomila, že učiteľovi nestačí ovládať podnikovo-hospodárske činnosti, mať vedomosti a zručnosti z účtovníctva, informatiky, administratívy a korešpondencie, manažmentu, marketingu a ďalších odborných predmetov, ale že výučba predmetu vyžaduje oveľa viac. Dnes tomu hovoríme mäkké zručnosti. A práve v tejto oblasti má cvičná firma medzi všetkými predmetmi priam „kráľovské“ postavenie. Niekedy si my učitelia možno ani neuvedomujeme, ako môžeme ovplyvňovať žiakov pri rozvoji ich osobnosti tak, aby dokázali obstáť v náročných podmienkach trhovej ekonomiky a postupujúcej digitalizácie spoločnosti, ale aj v domacom prostredí vo svojich terajších i budúcich rodinách. Toto zostáva pre mňa v oblasti didaktiky cvičnej firmy naďalej „nekonečnou“ a nadčasovou témou, ktorá je otvorená a čaká na ďalších pokračovateľov.

Dnes stojíme pred historicky prvým online veľtrhom. Ani pandémie COVID-19 nezastaví úsilie SCCF a našich skvelých učiteľov pokračovať v podpore a činnosti cvičných firiem.

V cvičných firmách som stretla učiteľov, ktorí ma svojou prácou so žiakmi očarili a nadchli, často prekvapili a posunuli vpred aj v mojej pedagogickej práci na univerzite. Pre nich som napísala niekoľko učebníc, učebných textov a článkov, sama i v kolektíve, vhodných pre teóriu i prax výučby predmetu cvičná firma.

Vždy som sa na vyučovací proces v cvičnej firme pozerala nielen očami učiteľa, ale aj jeho účastníkov – žiakov. A líniovou niťou bolo pre mňa spojenie teórie s praxou. Učenie sa pre budúcnosť, v ktorej strávia naši absolventi celý svoj život, učenie pre seba, pre región i krajinu, v ktorej študujú a budú pracovať ako zamestnanci alebo podnikatelia.

V cvičnej firme je veľa oblastí, ktoré treba inovovať a rozvíjať, ale zároveň vznikajú aktivity, ktoré sa len rodia a budú „trendy“ v budúcnosti. Je to aj oblasť nabúrania princípu „fiktivity“ v smere zrealnenia dobrých vhodných nápadov v skutočnom podnikaní. Preto som priekopníčkou tvorby kvalitných podnikateľských zámerov a plánov pri štarte cvičnej firmy, ale aj pri jej prípadnom reštarte s inými žiakmi. S týmto cieľom som presadila predmet cvičná firma – tvorba podnikateľských plánov na Ekonomickej univerzite v Bratislave, ktorý vyučujem už niekoľko rokov pre študentov našej fakulty. Teším sa, že viacerí z nich sú už dnes podnikateľmi.

Sme otvorení inováciám, ktoré prináša rozvoj digitálnych technológií, či je to e-government, e-biznis, e-banking, online komunikácia s využitím nových médií a v ostatnom období aj online súťaže a online webináre. Je isté, že vývoj v oblasti IKT bude veľmi dynamický a výsledkom budú diametrálne zmeny aj vo výučbe cvičnej firmy, prezentovania jej činnosti a produktov i evalvácie. Často nemáme na školách vhodné technické, ekonomické i personálne podmienky. Dôležité je nezľaknúť sa, nedať sa odradiť rôznymi nepriaznivými okolnosťami, hľadať riešenia, byť otvorení domácej i zahraničnej spolupráci, nadviazať na výborné výsledky žiakov i učiteľov slovenských cvičných firiem v minulosti a pokračovať v rozvoji cvičných firiem v budúcnosti.

8. Učiteľky a učitelia cvičných firiem napísali

8.1 „S predmetom cvičná firma som sa prvýkrát stretla v roku 1991...“ napísala Oľga Ďuricová, SOA Žiar nad Hronom

S predmetom cvičná firma som sa prvýkrát stretla v roku 1991, vďaka účasti na seminári zameranom na problematiku odborného vzdelávania, ktorý organizovalo Metodické centrum mesta Bratislavy. Súčasťou seminára bola aj exkurzia na obchodnú akadémiu do Viedne, kde sme mali možnosť oboznámiť sa s týmto predmetom. O rok som opäť mala možnosť navštíviť tú istú OA a na vlastné oči zistiť, čo sa za ten rok zmenilo. Filozofia cvičnej firmy ma oslovila natoľko, že som si povedala, že v prípade záujmu žiakov o túto, pre nás doteraz neznámu formu praktického odborného vzdelávania, chcem s nimi v cvičnej firme pracovať.

Som presvedčená, že pre odbornú prácu absolventov na reálnom pracovisku je cvičná firma výbornou prípravou. Netradičnou formou, na základe vlastnej skúsenosti, vlastného prežitia

získavajú základy pre svoju budúcu profesijnú kariéru na kvalitatívne vyššom základe, ako by získali aj z tej najkvalitnejšie napísanej odbornej publikácie.

Keby som sa mala ešte raz rozhodovať – áno či nie – pre cvičnú firmu, moja odpoveď by bola rozhodne áno. Napriek tomu, že nie vždy som mala šťastie na žiakov, ktorí prejavili nadšenie a aktivitu pre prácu, som presvedčená, že aj tí, ktorí sa počas štúdia stavali k práci v cvičnej firme skôr s nezáujmom, v reálnej praxi skôr či neskôr zistili, že škola im dala do praxe dobré základy. O tom svedčí skutočnosť, že z mnohých absolventov našej školy, ktorí mali možnosť absolvovať výučbu v cvičnej firme, sú dnes úspešní podnikatelia.

Za 20 rokov, počas ktorých som pracovala so žiakmi v cvičnej firme, som mala možnosť prežiť mnoho pekných chvíľ, spojených s úspechmi žiakov pracujúcich v cvičných firmách na medzinárodných veľtrhoch v Bratislave, Košiciach, Šali, navštíviť medzinárodné veľtrhy v zahraničí – v Prahe, Salzburgu či Hollabrunne, prežiť s vybranými žiakmi zo šiestich cvičných firiem pracujúcich v tom čase na našej škole „pracovný deň“ v malebnom meste kvetov Tulln an der Donau, kam sme sa s našimi cvičnými firmami dostali vďaka projektu vypracovanému Mgr. Michalom Baránkom. Spoznali sme mnohé „príbuzné duše“ – kolegov-pedagógov zanietých pre prácu so žiakmi v cvičnej firme. Mojm vzorom je jednoznačne doc. Ing. Ľudmila Velichová, PhD., z Katedry pedagogiky Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave, ktorá budúcim učiteľom odovzdáva svoje skúsenosti z praxe. Nemôžem zabudnúť na zamestnancov Slovenského centra cvičných firiem – odboru ŠIOV na čele s Ing. Gabrielou Horeckou.

8.2 Výsledkami svojich žiakov motivovala učiteľov učiť zážitkovou formou pre reálnu prax, Danka Skladanová

Obchodná akadémia v Leviciach patrila a dodnes patrí ku školám, v ktorých učitelia okrem teoretických poznatkov odovzdávajú svojim žiakom aj praktické zručnosti a pripravujú ich na reálnu prax. Preto keď sa začal overovať a zavádzať predmet fiktívna firma a neskôr cvičná firma na stredné školy, naša škola sa stala pilotnou školou a ja jednou z prvých učiteliek.

Začiatky neboli jednoduché, chýbali nám materiálne podmienky, ktoré sme chodili obdivovať do rakúskych stredných škôl a načerpávať informácie a skúsenosti od rakúskych kolegov. Nevzdali sme sa a na našej škole sme začali pre slovenských učiteľov organizovať semináre, na ktorých sme im odovzdávali naše skúsenosti, ale aj predstavy, ako by mohli cvičné firmy fungovať na Slovensku. Hľadali sme reálne firmy a podnikateľov, ktorí boli ochotní našim

žiakom odovzdať svoje skúsenosti, ale aj odborné rady z reálneho podnikateľského prostredia. Nebolo to vždy ľahké presvedčiť podnikateľov, aby kus svojho voľného času venovali našim žiakom, ale postupne zistili, že sa môžeme učiť navzájom. Stretávali sme sa nielen v škole, ale aj na pôde firmy, aby sme zažili atmosféru.

S učiteľmi sme sa stretávali na veľtrhoch, kde naši žiaci prezentovali svoje podnikateľské zručnosti, nápady a predstavy. Ako pilotná učiteľka, zástupkyňa riaditeľky a nejaký čas aj riaditeľka školy som svojimi názormi, ale aj výsledkami mojich žiakov často motivovala učiteľov nielen na našej škole učiť inak, učiť projektovo, zážitkovou formou a hlavne učiť žiakov pre život, pre reálnu prax. Zamerali sme sa na marketing a v rámci neho na reklamu a prezentáciu, účtovnú evidenciu, personalistiku a budovanie vzťahov vo firme, dobré postavenie na trhu, férové dodávateľsko-odberateľské vzťahy a ochranu životného prostredia. Za tie dve desiatky rokov sme vyskúšali aj výrobu, čo spôsobuje firme výroba nepodarkov, ale aj prečo a ako zamestnávať ľudí so zdravotnými problémami.

Mala som niekoľko úspešných cvičných firiem, ktoré sa umiestnili na popredných miestach v konkurencii slovenských, ale aj zahraničných firiem. Tie, ktoré aj reprezentovali v zahraničí, boli Montex, s. r. o., firma, ktorá sa zaoberala výrobou a predajom pracovných odevov, svoje úspechy na Slovensku bola prezentovať aj v Rumunsku. Ďalšou bola firma Profolktrade, s. r. o., so svojou chránenou dielňou. Výrobou a predajom remeselných výrobkov získala úspechy na Slovensku a v Čechách. Úspešnou bola aj firma SLOV – KEN, s. r. o., na Slovensku, v Čechách a s rozšírenou spoluprácou mimo EÚ a to s firmami v Keni.

Oslovili ma na spoluprácu aj s kenskými školami v oblasti Voi. Trikrát som navštívila stredné školy v Keni, kde som pomáhala učiteľom zmeniť dovtedajšie klasické formy vyučovania na moderné, efektívnejšie, zážitkové formy vyučovania, ktoré využívajú digitálne technológie, a zároveň sme na 10 stredných školách založili viac ako 30 cvičných firiem. Zároveň kenski učitelia už štyrikrát prišli na Slovensko. Teraz sú mentormi a ďalej vzdelávajú svojich kolegov.

Autorka príspevku Daniela Skladanová je dnes už štyri roky na dôchodku. Predtým tridsaťosem rokov učila na Obchodnej akadémii v Leviciach a bola jednou z pilotných učiteliek predmetu cvičná firma. Pomohla zaviesť koncept cvičných firiem ako hlavnú činnosť IT klubov na desiatich kenských stredných školách. Postupne v Keni vzniklo viac ako 30 cvičných firiem, ktoré žiakov pripravujú do praxe.

8.3 Medzinárodná spolupráca škôl, cvičných a reálnych firiem, Peter Országh, OA Watsonova, Košice

Na Slovensku som sa stretol s dvomi modelmi CF – holandským Hospodárskym týždňom, ten sa už v školách nepraktizuje, a Junior Achievement, ktorý sa k nám dostal vďaka Tomášovi Baťovi ako Aplikovaná ekonómia. Na Watsonke sme mali to šťastie, že sme mohli vyskúšať a využívať tieto koncepcie súbežne. Po niekoľkoročných skúsenostiach sme sa rozhodli pokračovať v cvičnej firme pre jej komplexnosť a možnosť spojenia s praxou.

Na prelome tisícročia pred nami stála potreba medzinárodnej spolupráce so školami v zahraničí, ktorá súvisela s prípravou našich absolventov pre európsky trh práce. Ako nosnú formu spolupráce škôl sme si vybrali cvičnú firmu, ktorá umožňuje vzájomnú komunikáciu nielen na projektových stretnutiach, ale efektívnu a lacnú výmenu dokladov, služieb, tovaru, katalógov prostredníctvom internetu. S odstupom času môžeme konštatovať, že cvičná firma je pre medzinárodnú spoluprácu škôl ideálnou voľbou.

V rokoch 2002 – 2003 sme realizovali prvý medzinárodný projekt s finančnou podporou Medzinárodného vyšehradského fondu spoločne so školami z Ostravy, Miškolca a Stalowej Woli. Jeho súčasťou boli semináre, konferencia a Medzinárodný veľtrh cvičných firiem krajín V4 v Košiciach.

Náš prvý projekt bol zároveň začiatkom metodickej spolupráce so Slovenským centrom cvičných firiem a Katedrou pedagogiky NHF na EU v Bratislave. Vďaka Gabike Horeckej a Ľudke Velichovej a ich zápalu sa „rozhořel oheň“ nielen v Košiciach, ale postupne na celom východe.

Postupne sa u nás na škole sformoval tím ľudí, ktorí sú schopní každoročne organizačne zabezpečiť Medzinárodný veľtrh cvičných firiem krajín V4 so súbežnou realizáciou projektov ESF, Comenius, Leonardo da Vinci, Erasmus+, MVF.

Vďaka projektom sme mohli v Košiciach privítať cvičné firmy z Česka, Poľska, Maďarska, Fínska, Švédska, Španielska, Kene a recipročne sa naši žiaci zúčastnili aktivít vo väčšine škôl v partnerských krajinách.

Medzinárodná spolupráca je v mnohom inšpirujúca pre žiakov i učiteľov. Návšteva vo Fínsku nás motivovala vybudovať AULU školy, ktorú využívame nielen pri projektoch, ale aj pri bežnej výuke, AULA pribudla o krátky čas i v Ostrave. V Poľsku podľa nás vytvorili a vybavili novú učebňu CF. Po ďalšom projekte s ČR sme zaviedli vysoko efektívny systém výučby písania na PC desaťprstovou hmatovou metódou ZAV. V Ostrave podľa nášho bilingválneho

štúdia posilnili výuku cudzieho jazyka a zaradili nový študijný odbor zahraničný obchod, tým sa skvalitnila komunikácia v anglickom jazyku aj v cvičných firmách.

Jednou z najdôležitejších vecí pre projekt cvičných firiem je spolupráca s reálnymi firmami, ktorá umožňuje získať žiakom know-how pri príprave a realizácii katalógov, prezentácií, letákov, umožňuje žiakom sledovať firemnú kultúru, vzájomné vzťahy, komunikáciu a možno aj získať budúce zamestnanie.

Máme partnerstvá cvičných firiem s reálnymi firmami, v ktorých sa vystriedalo niekoľko generácií žiakov v dvojročných cykloch:

Východoslovenská energetika, a. s./Východoslovenská distribučná spoločnosť, a. s. – CF In-energy, 18 rokov

Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s. – CF Vodárik, deväť rokov

Metro, s. r. o. – rôzne názvy CF z oblasti potravinárskeho tovaru, šesť rokov

MINIT SLOVAKIA, s. r. o. – CF Fonetik, teraz MINIT, šesť rokov

Od roku 2003 usporadúvame každoročne už spomínaný Medzinárodný veľtrh cvičných firiem krajín V4 v Košiciach. Podpora partnerských reálnych firiem a sponzorov, medzinárodných projektov, SCCF, zohraného organizačného tímu, pútavého úvodného programu umožnila zrealizovať už 17 ročníkov veľtrhu. Z toho jeden bol súčasne celoslovenský v spolupráci a z poverenia ŠIOV a SCCF.

Zúčastnilo sa ho od osem CF v prvom ročníku (2003) po 50 cvičných firiem na celoslovenskom veľtrhu (2017). Privítali sme žiakov z viacerých krajín EÚ, ale tiež z Brazílie, USA, Kene a Nepálu.

8.4 Cvičná firma – životný štýl, Richard Hritz, OA Watsonova, Košice

Z hľadiska postoja k podnikaniu sa podľa môjho skromného názoru delia ľudia na dve základné skupiny. Tí, ktorí sú ochotní znášať relatívne vysokú mieru rizika, obetovať svoj čas a to najlepšie zo seba pre vytvorenie vlastného biznisu – to sú rodení podnikatelia. My ostatní máme radi svoje istoty, pravidelný príjem a voľný čas – patríme do skupiny zamestnancov. Podskupinu zamestnancov tvoria síce rozvážni, ale kreatívni ľudia, ktorým istoty nedovoľujú vzlietnuť do neznámych výšin podnikania, ale majú potrebu prispieť k rozletu spoločnosti vlastnými nápadmi. Azda práve pre nich bol v Nemecku vymyslený projekt pre vzdelávanie

dospelých a v Rakúsku podobný projekt pre potreby školstva a prípravu mladých ľudí na podnikanie. Model s názvom Cvičná firma ma zasiahol v roku 2010 priamo do srdca. Spôsobil mi ho môj prvý kontakt so Slovenským centrom cvičných firiem. Počas školenia na tému cvičná firma – a to najmä vďaka ľuďom, ktorí na úrade pracovali, resp. s ním úzko kooperovali.

V mojich spomienkach dodnes najviac rezonujú mená Gabika Horecká, Marta Marušincová, Daniel Ňarjaš, Ľudka Velichová, Laco Pasiar, Martin Menšík. Spomínam si na mnohých ďalších nadšených učiteľov z celého Slovenska, ale aj Čiech, Poľska, s ktorými som sa pravidelne stretával, konzultoval a opäť, a opäť nadchýnal pre cvičné firmy. Cítim sa s nimi dodnes spriaznený a mnohých z nich môžem nazvať svojimi priateľmi.

Pri príležitosti môjho malého, okrúhleho jubilea – 10 rokov návratu do školstva a práce s cvičnými firmami si dovoľm aj trocha bilancovať. To, čo viem vyčíslit' celkom presne, je počet cvičných firiem, ktoré sa mi podarilo so žiakmi počas tohto obdobia vybudovať, a viac či menej úspešne previesť úskaliami „fiktívneho podnikania“. Bolo ich spolu 12; slovom dvanásť. Toto presné číslo je pre mňa menej dôležité ako nasledujúce nepresné údaje. S „mojimi“ cvičnými firmami som mal možnosť zúčastniť sa desiatok veľtrhov, kontraktačných dní a prehliadok cvičných firiem na Slovensku aj v zahraničí. Množstvo ocenení, ktoré sme na týchto podujatiach získali, sa dá veľmi ťažko zrátať. Vyčíslit' sa už vôbec nedá radosť a hrdosť, ktorú som tak často pociťoval pri pohľade na mojich študentov.

O nich, teda žiakoch, študentoch, nastupujúcej generácii to celé je.

Všetkým, ktorí sú nadšenými priaznivcami cvičných firiem, želám veľa zdravia, trpezlivosti, kreativity a úspechov.

8.5 Kľúčom úspechu je srdce, Anka Kiapešová, HA Liptovský Mikuláš

História podnikateľského vzdelávania formou cvičných firiem sa na Hotelovej akadémii v Liptovskom Mikuláši začala písať v roku 2005. Hoci do roku 2010 cvičné firmy vznikali a fungovali len ako záujmový krúžok, žiaci hneď od začiatku prejavili o prácu vo firme veľký záujem. Od začiatku som sa snažila motivovať ich a viesť k hľadaniu spolupráce s reálnymi podnikateľskými subjektmi, ktoré im mohli ponúknuť cenné rady, know-how, technickú a materiálnu pomoc. Na druhej strane som opakovane zdôrazňovala ich obrovský záväzok voči reálnemu partnerovi a vyžadovala zodpovednú prípravu – takú, ktorá by nepoškodila dobré meno firmy a jej postavenie na trhu.

Od roku 2010 až doteraz sa cvičná firma vyučuje už ako odborný predmet. Za 15 rokov na našej škole vzniklo a fungovalo osem firiem. Každá bola výnimočná, či svojou spolupracou s reálnym subjektom, úspešnosťou na veľtrhoch, alebo žiakmi a ich osudmi. Každá z nich vo mne zanechala nádherné spomienky, preto vám rada niektoré predstavím.

Elemquilt, s. r. o., si za predmet podnikania zvolila predaj hotelového a bytového textilu. Spolupracovala s akciovou spoločnosťou Quiltex v Liptovskom Mikuláši. V tom čase už mala firma dlhoročnú tradíciu a silné postavenie na trhu. Neistý pohľad majiteľa firmy, ktorý zo začiatku vôbec nerozumel, čo od neho očakávame, mi ešte dodnes vyvoláva úsmev na tvári. Napokon bola naša dvojročná spolupráca úžasná. Navštevovali sme firmu, jej výrobné haly, kde sme sa podrobne oboznámili s technologickými procesmi výroby hotelového a bytového textilu. Vyskúšali sme si techniku balenia tovaru, veľa sa rozprávali a tak získali cenné informácie do nášho firemného katalógu. Pripravili sme reklamný spot, ktorý firma využívala aj pri svojej propagácii. Spoluprácu sme korunovali víťazstvami na medzinárodných veľtrhoch, a to absolútnym v Bratislave a 2. miestom za reklamný spot v Prahe. Z tejto cvičnej firmy Diana Kanderová podniká v stravovacích službách, vedie vlastnú reštauráciu AHA Pizza Pasta a Patrik Andřísek si založil vlastnú dizajnersku firmu.

VillaBetula, s. r. o., bola výsledkom toho, že žiakov zaujal konkrétny rezort VillaBetula v Liptovskom Trnenci a za predmet podnikania si vybrali predaj pobytov pre rôzne cieľové skupiny. Počas činnosti spolupracovali s rezortom, ktorý v tom čase mal už 13-ročnú skúsenosť, patril a patrí medzi najnavštevovanejšie na Slovensku. V osobe majiteľky sa im podarilo získať odborného radcu, motivátora a podporovateľa. Pre lepšie pochopenie filozofie a procesov v rezorte niektorí počas prázdnin pracovali v pozíciách animátorov a pomocných síl v ubytovacom stredisku. Práve takto sa učili, ako pristupovať k zákazníkovi a jeho potrebám a ako zvládať stresové situácie v reálnom prostredí. Získané skúsenosti využili na medzinárodných veľtrhoch, na ktorých sa v Bratislave a Prahe stali absolútnymi víťazmi. VillaBetula bola prvou slovenskou firmou, ktorá v Prahe získala najvyššie ocenenie – to bol pre mňa a žiakov zážitok na celý život. Za všetko hovorí vyjadrenie Jozefa Ťapajáka, žiaka z firmy, ktorý je aktuálne zamestnaný na recepcii hotela Radison Blue Carlton v Bratislave: *„Môžem s hrdosťou povedať, že projekt cvičná firma ma naučil komunikácii, excelentnému vystupovaniu a prezentácii, empatii ku zákazníkovi a zvládaniu stresových situácií. Všetky tieto skúsenosti a zručnosti sú pre moju súčasnú prácu nevyhnutné. Zároveň som v sebe objavil grafickú tvorivosť, ktorej sa aj venujem a mám aj prvé výsledky.“*

MarylinCafe, s. r. o., sa počas dvojročného fungovania venovala praženiu a predaju kávy. Partnera našla v ambicióznom mladom podnikateľovi Romanovi Florekovi, ktorý svoj život zasvätil kávovému zrnú a je zakladateľom jedinečnej expozície kávy Oravakafe v Krušetnici. Hoci táto malá oravská dedinka je od Liptovského Mikuláša vzdialená viac ako 70 km, niekoľkokrát sme do „sveta kávy“ zavítali a získavali cenné informácie o kávovom zrne a jeho pražení. Čerešničkou na torte pre členov firmy bola účasť na Indonézskom kávovom večere, ktorého sa okrem významných osobností z kávového sveta zúčastnila aj pani veľvyslankyňa Indonézie. Roman bol mladý, zanietený, úspešný a priateľský a za dôveru a pomoc sme sa odvdžali mnohými prvými oceneniami z veľtrhov v Ostrave, Olomouci a Prahe. Reklamný spot, ktorý sme vytvorili, je stále prístupný a prezentovaný na webovej stránke Oravakafe.

Nielen tieto tri, ale každá z našich školských cvičných firiem má svoj príbeh a úspechy – takže na všetky som nesmierne hrdá. Ako dlhoročná učiteľka predmetu cvičná firma môžem skromne konštatovať, že kľúčom k dosiahnutiu dobrých výsledkov je spolupráca s reálnym podnikateľským subjektom, motivácia, tvrdá a poctivá práca (mnoho ráz aj mimo vyučovacieho času) a prístup žiakov. Preto sa im snažím vštepiť, aby k svojej práci pristupovali so srdcom, záujmom a zodpovednosťou.

8.6 Príbeh takmer špiónsky, Erika Pišiová, OA Levice

Na rok 1998 nemám mimoriadne spomienky. Po škole sme pobehovali s disketami a niektorí ich vedeli aj používať. Vrcholom ukladania dát sa však už stali iné disky – krásne lesklé, komerčne dostupné, schopné priniesť film v nebválej kvalite až do obývačky. Napríklad takého Jamesa Bonda. Nie som práve fanúšik čísla 007, ale som presvedčená, že soundtrack k filmu Golden Eye naspievaný Tinou Turner je regulárny evergreen. Stále je na playlistoch rádií a počet jeho zhliadnutí na YouTube rastie, aj keď už generácia snehových vločiek netuší, kto bol Pierce Brosnan. „*But now my time has come*” – Ale teraz prišiel môj čas.

Zobrala som do ruky zakladač s popisom Cvičná firma GOLDEN EYE archív. A je to tu: Výpis z registra cvičných firiem zo dňa 28. 9. 1998 Vl. č. 1/23-1. Mená žiakov z mojej prvej triedy spustili v hlave nekonečný pás momentiek. Vymýšľame názov. Čo budú ľudia kupovať, čo ich zaujme? No dobre, ale sme škola, takže žiadne cigarety ani alkohol ani nič nezdravé. A mohlo by to byť aj trochu výchovné. Tak vznikol prvý obchodný plán.

„Budeme predávať vzdelávacie CD a DVD nosiče!“

„Dobre, ale zistíte, ako sa správne likvidujú poškodené disky!“

Odvtedy sme predmet činnosti zmenili viackrát – vintage zariadenie a odevy, hudobné nástroje, prírodné oleje, no pri každej zmene zamerania firmy sme od začiatku skúmali základnú otázku trvalo udržateľného rozvoja: čo sa stane s naším tovarom, keď doslúži? Okrem praktického tréningu triedenia odpadu, ktorý absolvujú všetci žiaci cvičnej firmy, sa každý rok venujeme „zero waste“ filozofii. Personálne oddelenie teda nielen spracováva mzdovú agendu, ale aj pripravuje tematické zelené školenie. Už takmer desaťrošie prezentujeme s tabletmi objednávky, skladovú evidenciu a fakturáciu riešime elektronicky, aby sme nevytvárali žiadne papiere na vyhodenie. I tak sa vždy nejaké objavia – tie vozíme na konci školského roku do zberu.

Obchod je niečo, čo ma od malička fascinuje. Prázdniny, keď som zo skladu tichučko pozorovala predavačský koncert svojej tety v lahôdkach, sú pre mňa nezabudnuteľné. Obyčajná žena za pultom, ktorá nenechala žiadneho zákazníka odísť bez nákupu. Aj keď pri socialistickom zásobovaní na prvú otázku obyčajne odpovedala „nemáme“, vzápätí však šikovne odhadla, čo by sa tomu človeku hodilo, a správnymi slovami mu to ponúkla. Spomínam na ňu vždy, keď trénujeme obchodné rozhovory. Pripadala mi ako kúzelníčka. Myslela som si, že dokáže predať hocičo. Vysvetlila mi, že nesmie predať HOCIČO, ale NIEČO také, aby sa dotyčný vrátil a rád.

Skôr, než som sa stala učiteľkou, pracovala som vo viacerých obchodných firmách. Najdlhšie a najúspešnejšie pre bývalý federálny kolos pod vedením autokratického riaditeľa zo školy Tomáša Baťu. Neustále nám opakoval, že pre obchodníka je počítanie základom, „i když jenom na pytlík od mouky u kasy“. Vždy musím vedieť, akú zľavu zákazníkovi si môžem dovoliť, aby môj biznis živil aj ďalšiu generáciu. Zľava je to posledné, čo sa zákazníkovi ponúka, prvé je kvalitný tovar. Ovplynul ma zrejme viac, než som si myslela, lebo stále zakazujem žiakom oháňať sa pri prezentácii výhodnými cenami a akciovými nákupmi.

Keď sme v Obchodnej akadémii Levice začínali ako pilotná škola s cvičnými firmami, materiálne sme toho veľa nemali. Mali sme ale skvelého poháňača – Danku Skladanovú. Pracovali sme podľa zásady Je niečo nové? Sem s tým! Žiaci boli zvedaví a draví, možno je to spomienkový optimizmus, ale kolegovia často vyjadrujú rovnaký názor. Tlačivá dokladov sme si vyrábali svojpomocne. Na výrobu čohokoľvek bol vždy dostatok dobrovoľníkov, pričom som sa nemusela báť, že si žiačka pri orezávaní letákov skrúti prst, dobrovoľník namiesto zavesenia nástenky s ňou spadne na zem a zničí niekoľkohodinovú prácu alebo iný expert vyhodí pripravené materiály do odpadu (o vymazávaní dôležitých nezálohovaných súborov ani nehovorím). Dnes máme k dispozícii školské farebné tlačiarne, rodičia nás slušne finančne

podporujú, na veľtrhy nemusíme cestovať verejnou dopravou, ale stále ťažšie hľadáme motivačné kľúče na naštartovanie našich študentov. Často aj prejavia ochotu, ale elementárne zručnosti, ako je strihanie podľa čiary alebo vkladanie spisov do zoraďovača, im robia značné problémy. V stále menších triedach sa o tých najschopnejších ešte delíme s aplikovanou ekonómiou. Reprezentantov na veľtrhy si nevyberáme, ale uprosujeme, lebo ak „štvorka je v pohode“, jednotka až toľko nezaváži.

Keď som uvažovala, čím dobre naplniť pár riadkov pre túto publikáciu, rozhodla som sa spýtať na význam cvičných firiem tých najpovolanejších, pre ktorých celý projekt vznikol – našich absolventov. Z archívu som vytiahla mená a rozoslala správy. Bolo ich okolo 50. Požiadala som o spomienku či dojem, aký v nich tento predmet zanechal. Môžu po rokoch v praxi povedať, že im cvičná firma dala niečo do života? Čo by sa naši súčasní žiaci mali naučiť, aby boli pre svojho zamestnávateľa skutočným prínosom?

Viacerí sa úprimne začudovali: „Mali sme taký predmet? Fakt?“ Väčšina si však vybavila príhody: ako sme v totálnom lejaku nakladali materiály do taxíkov, pretože vodič objednaného autobusu nebol ochotný vyložiť nás na cieľovej adrese, ako si na veľtrhu v deň prezentácie niekto „požičal“ turban na vlasy a my sme improvizovali so šálom, ako sa žiak-šikovník skryl v snežení pod novú nástenku obalenú farebným krepovým papierom a zabudol ju otočiť, ako sme čakali na prvé miesto a dostali ho iní... Niekoľko reakcií však stojí za to citovať.

„Praktické predmety ako CF boli pre mňa na škole super sprestrením. So spolužiakmi sme sa naučili pracovať ako tím, riešiť v našom oddelení možné problémy vo firme a všeobecne už len samotná možnosť kreatívne sa rozvíjať na strednej škole dala pekné základy mojej terajšej kariéry.“ (Mgr. Jana Matúšová, absolventka mediálnych štúdií Masarykovej univerzity, majiteľka firmy Hotcat production)

„Cvičná firma? Manažovanie päťčlennej rodiny od financií, práce až po voľný čas je maximálne prepojenie cvičnej firmy do praktického života.“ (Mgr. Lucia Uhliarová, absolventka Katolíckej univerzity, učiteľka matematiky a informatiky)

„Ako študent Obchodnej akadémie v Leviciach som mal možnosť zúčastniť sa mnohých projektov a podieľať sa na školských akciách. Medzi moje najobľúbenejšie patrili práve aktivity spojené s cvičnou firmou. Pomohli mi priblížiť fungovanie reálnej firmy nielen bežnou prácou v oddeleniach, ale aj prípravou na prezentačné akcie. V pamäti mi zostala zafixovaná jedna – Veľtrh CF v Arade. Deň sa začal nešťastne, lebo som prespal budík a zobudil sa až na telefonát pani profesorky Pišiovej. Prezentácia bola pre mňa nezvyčajná. Nebola ani v slovenskom, ani

v anglickom jazyku, na pódiu som hovoril po rumunsky. Na záver sme zožali obrovský potlesk. V stánku sa nám prihovárali rumunskí kolegovia a hostia, no my sme ich museli sklamať. Svoj predslov som sa naučil naspamäť podľa nahrávky od profesionálnej tlmočnice, ale okrem informácií o našej firme nič viac. Pre mňa to, čo mi cvičná firma ponúkla, bola cenná skúsenosť. Odporučil by som ju každému, kto sa chce rozvíjať, nabrať prezentačné a obchodné zručnosti.” (Richard Šóoki, študent SPU Nitra)

Táto spomienka je asi aj moja najsilnejšia. Na základe pozvania profesorky Mariany Stoi sme 11. mája 2017 cestovali na Medzinárodný veľtrh CF organizovaný Univerzitou Aurela Vlaicu, rumunskou Obchodnou komorou a ďalšími partnermi vo výstavnom komplexe EXPO Arad. Keď sme konečne vyšli z Levíc, otriasol minibusom silný náraz. Srna sprava odrazila tesnenie dverí, nič iné dôležité pre dopravnú políciu nechýbalo. Zabalení do teplého oblečenia sme dorazili na veľtrh a bleskovo nainštalovali stánok tesne pred príchodom ministra hospodárstva a štátnej televízie. Po prezentácii prišiel pocit, že si vážne zaslúžime nejaké ocenenie, ale na vyhlasovaní výsledkov nič, nič, nič... Až úplne na konci v hlavnej kategórii 1. miesto. Žiaci, ktorí v Arade vzorne reprezentovali a dva dni odušu “spíkovali” pri uzatváraní obchodov, nehrali v cvičnej firme prím. Na rozdiel od manažmentu však boli ochotní tvrdo na sebe pracovať a dôkladne využili ponúknutú príležitosť.

Napokon spomeniem, čo odporúčajú absolventi trénovať v cvičnej firme. Hovoria o význame správne zoštylizovaných a gramaticky správnych písomností, z ktorých je jasný zámer pisateľa. Kritizujú internetových klikerov, zlyhávajúcich pri jednoduchej excelovskej tabuľke. Čudujú sa mladým kolegom, ktorí netušia, že daň z príjmu je pre firmu náklad. Väčšina sa zmieňuje o schopnosti nesólovať, ale pracovať v zadanej skupine, lebo málokto si v zamestnaní môže vyberať, s kým chce robiť a s kým „sahá“.

Nielen žiaci sa v cvičnej firme učili. Ja som sa určite učila po celý čas, od prvého stretnutia s konceptom tréningových firiem až dodnes. Nielen teoreticky (nikdy predtým som nezostavovala podnikateľský plán), ale aj metodicky (aby sa žiaci učili hravo a zároveň aby dostávali na svoj výkon reálnu spätnú väzbu), no hlavne prakticky (ktoré povinnosti podniku má firma plniť). Hlavný problém pre mňa je vždy zamestnať všetky skupiny žiakov tak, aby sa na hodine nenudili a dokázali pracovať samostatne. Na začiatku, ovplyvnená vlastnou pracovnou skúsenosťou, kde firme žiadny štátny úrad nijakú povinnosť neodpustí, som sa snažila robiť úplne všetko a naraz: zakladať firmu, pracovať na produkte a jeho propagácii, každý mesiac mať načas výplaty aj výkazy, aj všetko vyplatiť, nakupovať aj predávať, sledovať daňové termíny... Boli také roky, kde sa mi to s určitými skupinami žiakov podarilo, ale len za

cenu šialeného nasadenia. V našej škole sa predmet cvičná firma učí len v treťom ročníku ako dvojhodinovka. Keď som získala väčšie skúsenosti s vyučovaním odborných ekonomických predmetov a pochopila nadväznosti v učive, od mnohých vecí som upustila. V danom čase boli nad rámec možností žiakov a oberali nás o možnosť venovať sa hlbšie napríklad marketingu. Rovnako som prestala so striedaním všetkých žiakov na oddeleniach. Je to skvelá myšlienka, ale hodí sa hlavne tam, kde cvičná firma pracuje dva školské roky. Skutočnosť, že náš najdôležitejší veľtrh býva pomerne skoro, ma doviedla k tomu, že stále nechávam žiť cvičnú firmu GOLDEN EYE, s. r. o., a radšej sa v druhom polroku venujem individuálne podnikateľským plánom každého žiaka. Nevieť, čo sa budem musieť naučiť, keď sa v septembri stretnem s ďalšou skupinou, ale určite znovu zorganizujem simulovaný výberový pracovný pohovor, ktorý vedú moji bývalí žiaci.

Prečo je história GOLDEN EYE príbehom takmer špiónskym? Mohla by som povedať, že v cvičnej firme treba využívať všetky dostupné technické pomôcky, nikdy nestrieľať naslepo a žiakov pretrepať, ale nemiešať. Výstižnejšie mi však pripadá, že učiť tento predmet znamená neustále hľadať: zodpovedných ľudí, nové trendy, aktuálne marketingové prístupy. Znamená to pracovať v pozadí: tak, že na prvom mieste nie je učiteľ, ale žiaci. Znamená to trepezlivo čakať: výsledky málokedy prídu hneď a skutočné ocenenie od žiakov dozrieva roky.

9. Príklady dobrej praxe absolventov cvičných firiem

9.2 „My sme boli z tohto predmetu veľmi nadšení,“ napísala Lucia Tomaškovičová

Ešte dnes si pamätám, ako sa projekt cvičných firiem v tom čase, keď som bola študentkou na OA Žiar nad Hronom, len rozvíjal. My študenti sme boli z tohto predmetu veľmi nadšení. Diskutovali sme, vymieňali si názory, mohli sme si vyskúšať nadobudnuté teoretické vedomosti napr. z účtovníctva. Pod vedením našich pedagógov sme zakladali účty v bankách, viedli účtovníctvo, vystavovali a uhrádzali faktúry, preberali ziskovosť našich firiem, organizovali veľtrhy, mali porady, jednoducho všetky činnosti ako „veľkí podnikatelia“. Boli to veľmi kreatívne hodiny, ktoré vytvárali prechodový most medzi naučenou teóriou a realitou. Teraz pracujem ako ekonomická riaditeľka v rodinnej firme spolu s bratom a otcom. Naš otec ju založil pred vyše 20 rokmi, dlho sme nemali žiadneho zamestnanca a zákazky sme získavali len od zákazníkov z blízkeho okolia. Pamätám si, ako som v týchto začiatkoch čerpala aj z poznatkov získaných prostredníctvom cvičných firiem, napr. pri tvorbe jednoduchých podnikateľských plánov, kalkulácií a pod. Dnes má naša firma vyše 60 zamestnancov, obrat

viac ako 7 mil. eur. Zaoberáme sa výrobou lisovacieho náradia pre výrobky do automobilového priemyslu. Až 90 percent obratu tvoria objednávky pre zahraničných zákazníkov, dodávame do celého sveta: Európy, Severnej a Južnej Ameriky, Juhoafrickej republiky a pod. Dodnes spolupracujem s bývalými spolužiakmi, možno práve aj z konkurenčných cvičných firiem, ktorí majú svoje menšie i väčšie úspešné firmy.

9.3 Čo mi dala cvičná firma, Michal Horváth

Pred deviatimi rokmi som úspešne absolvoval štúdium na SOŠ Farského 9 v Bratislave, kde som študoval odbor pracovník marketingu. V rámci zamerania som mal možnosť absolvovať predmet cvičná firma. Prvýkrát som sa stretol s praktickými vecami do života. Mali sme možnosť sa spolupodieľať na obsahu hodín tým, že sme volali ľudí z odboru, ktorí nám vysvetľovali veci z praxe. Hlavne, keď sme si založili cvičnú firmu, ktorej predmetom podnikania bola reklamná agentúra, bolo veľmi prínosné počuť slová odborníka, ktorý nás vedel usmerniť a odložiť nám ružové okuliare o práci reklamnej agentúry, s ktorou je spojená tvrdá drina.

Najväčší prínos, čo mi CF dala, nebola možnosť úspešne absolvovať konkurz na riaditeľa reklamnej agentúry, ale možnosť ukázať sebe aj ostatným čo dokážem, byť kreatívny, pracovať v tíme. Ale čo považujem za najdôležitejšie, je to, že CF mi ukázala smer, kam po škole ísť. Čo robiť, resp. čo ďalej študovať.

Vďaka CF som zistil, že ma baví marketing, resp. reklama a rozhodol som sa, že to chcem ísť študovať ďalej. Dal som si latku poriadne vysoko. Chcel som sa dostať na KAMAKO – Katedru marketingovej komunikácie na FF UK v Bratislave, kde brali do ročníka 25 ľudí zo 400 a museli ste absolvovať talentové skúšky, vedomostný test. Veľa pedagógov ma odhovárало, že je to náročné a ja idem zo SOŠ, a tam sa hlási prevažná väčšina gymnazistov. Ale napríklad pani Horecká ma podporovala, hovorila, že nič za to nedám, keď to vyskúšam, a že je dobré dávať si vysoké ciele. Nakoniec som sa na KAMAKO dostal. Bol som ten dvadsiaty piaty. Mal som možnosť spoznať úžasných ľudí, ktorí boli mojimi spolužiakmi a s ktorými sme mohli vymýšľať, tvoriť a realizovať aj také veci, ako KAMAKO bál. Podujatie jediné svojho druhu na UK, ktoré spája pedagógov s ľuďmi z praxe. A vytvorili sme z toho tradíciu, ktorá trvá dodnes.

Po štúdiu na vysokej škole som sa úspešne zamestnal v jednej z TOP 5 PR agentúr na Slovensku PRImetime, kde som sa z juniora vypracoval na account manažera, ktorý riešil kampane pre

také značky ako Lenovo, Sony, ČSOB, Nadácia otvorenej spoločnosti, SPP Distribúcia, NaturaMed... Mal som možnosť byť ako spoluautor súčasťou tímu ľudí, ktorý vyhral cenu Effie (ocenenie pre najefektívnejšiu reklamnú kampaň – Povedz mi to do očí). Ako mladý kreatívec som mal možnosť zapojiť sa do najprestížnejšej reklamnej súťaže pre mladých reklamných tvorcov Young Lions (mladé levy), ktorá je súčasťou najvýznamnejšieho reklamného festivalu na svete Cannes Lions, a v národnom kole pri silnej konkurencii obsadiť 2. miesto v kategórii PR. Podarilo sa mi tiež vytvoriť novú pracovnú pozíciu v agentúre Happiness manager – človek, ktorý robí radosť, resp. sa stará o tím, aby fungoval tak, ako má, aby dosahoval výsledky vďaka tomu, že ľudia v tíme sú spokojní a šťastní. Pretože to má obrovský vplyv na finálny výsledok vašej práce pre klienta.

Prečo to všetko spomínam? Nie pre svoje ego. Tieto úspechy by som možno nikdy nedosiahol nebyť predmetu CF. Pretože by som nemal možnosť spoznať, čo ma baví, a ukázať, čo dokážem. Práve na CF som mal možnosť prejsť sa a ísť za svojím cieľom. Pomaličky sa mi to možno podarí splatiť. Rozhodol som sa totiž vrátiť na školu a učiť. Chcem pomôcť mladým ľuďom spoznať a rozvíjať ich talent, aby tak ako ja išli za svojím cieľom.

9.4 Názory žiakov na prínos cvičnej firmy, Martina Pukáčová, OA Dolný Kubín

Uvádzam príspevky žiakov tretieho a štvrtého ročníka na prínos cvičnej firmy pre nich.

Niektorí ma veľmi prekvapili a zároveň potešili, tak sa s ich názormi chcem podeliť.

Zlepšuje komunikáciu a vzťahy medzi ľuďmi (žiaci musia medzi sebou spolupracovať a pracovať inak, ako sú zvyknutí).

Umožňuje využívanie vlastnej kreativity a vlastných nápadov (žiaci sa zameriavajú na to, v čom sú dobrí a stále sa zlepšujú).

Účasť na veľtrhoch a zlepšenie komunikácie, veľmi veľa zážitkov.

Manuálna práca – žiaci nesedia len za počítačom, ale vytvárajú rôzne predmety. Takmer všetky tieto body som mal možnosť vyskúšať na vlastnej koži a preto vôbec neľutujem prihlásenie sa na tento predmet, ďakujem. (Marek)

Prínosom cvičnej firmy je pre mňa získavanie nových informácií o podnikaní. Prezentujeme spoločnú firmu, oslovujeme svojich zákazníkov a tým nazbierame aj veľa skúseností do života. Pracujeme aj na podnikateľských plánoch, ktoré sú nám takým vzorom do budúcnosti, keď budeme chcieť podnikáť. Máme možnosť zúčastniť sa na Medzinárodnom veľtrhu cvičných

firiem, čo nám tiež umožní vidieť, že podnikat' a získavať si zákazníkov nie je naozaj také ľahké a jednoduché. Cvičná firma ma naučila prezentovať seba a svoje názory (nikdy som nemala na to guráž :D). (Anette)

Hlavným prínosom cvičnej firmy je vyskúšanie si vedomostí v praxi. Na rôznych hodinách ekonomických predmetov sa učíme, ako to vo firme funguje, ako zaúčtovať príklady v pracovných zošitoch. Teória je fajn, ale prax vo firme naučí človeka viac. Na druhej strane ide aj o kreatívnu stránku učenia, ktorá rozvíja myslenie študenta. Je to hodina, kde každý študent môže využiť svoje kreatívne myslenie a na druhej strane sa aj trochu odreagovať od klasického učenia. (Daniela)

Cvičná firma je jeden z predmetov, kde môžem využiť svoju kreativitu. Ukazujeme si na nej, aké je to pracovať v reálnej firme s reálnymi zadaniami, a tým nám pomáha pripraviť sa na prácu po strednej škole. (Rasťo)

Hodiny cvičnej firmy sú prínosom hlavne pre žiakov, ktorí rozmyšľajú, že by v budúcnosti chceli podnikat'. Na hodinách sa v praxi naučia, ako si založiť firmu, ako ju viesť a veľa užitočných vecí, ktoré sa im zídu pre podnikanie. (Mirka)

Každú hodinu sa môžem naučiť nové veci a to nám pomáha si predstaviť, ako to funguje v skutočnej firme. Preto si myslím, že je to pre študentov veľkým prínosom, lebo im to pomôže pripraviť sa na to, čo ich s veľkou pravdepodobnosťou v budúcnosti čaká :). (Vanesa)

Páči sa mi, že na tejto hodine využívame svoju kreativitu a vytvárame si vlastnú firmu. Vďaka tomu môžeme zistiť, ako to skutočne vo firme a v podnikaní funguje. (Edita)

Vďaka cvičnej firme máme možnosť pripraviť sa na prácu, keď skončíme školu. Cvičná firma nám pomáha porozumieť práci a povinnostiam vo firmách. Na tejto hodine môžeme rozvíjať svoju kreativitu, precíznosť. Pomáha nám vzdelávanie pomocou komunikácie a spolupráce spolužiakov. (Mária)

Na každej hodine tvoríme veci reálne a to nám pomáha si predstaviť, ako firma skutočne funguje. Vďaka predmetu sa nám bude v praxi ľahšie zakladať vlastná firma. (Kristína)

Hlavným prínosom predmetu cvičná firma sú najmä nové poznatky z oblasti podnikania a možnosti byť súčasťou „firmy“, firmu riadiť alebo zabezpečovať ostatné dôležité oblasti. Človek si dokáže predstaviť a vyskúšať všetko, čo sa s fungovaním firmy deje, ako to funguje, aké to má výhody či nevýhody. Absolventi cvičnej firmy si tak uvedomujú náročnosť riadenia, aj keď to tak navonok nevyzerá. Z môjho pohľadu je to vhodná alternatíva pre tých, ktorí by v

budúcnosti chceli študovať manažment podniku, podnikanie, resp. podnik vlastniť, riadiť. (Darina)

Cvičná firma je jedna z málo praktických, a nie iba teoretických hodín. Žiak sa tam naučí užitočné veci nielen o firme, ale aj ako sa píše životopis, motivačný list a ako sa uskutočňuje pohovor. Je to užitočný predmet, ktorý žiaka pripraví do reálneho života. (Ivan)

Naučili sme sa, že od založenia musí mať firma dobré meno a robiť dobrý dojem. Po mojej osobnej skúsenosti viem, že to nie je vôbec ľahká záležitosť. Skúsila som si to aj s mojimi ďalšími troma spolužiakami na Medzinárodnej súťaži v Nitre a dalo nám to naozaj veľa skúseností. Verím, že budúci rok sa zúčastníme na tejto súťaži opäť a s ešte väčšími skúsenosťami. Za prípravu a trpezlivosť ďakujem/e našej profesorky Pukáčovej. (Simona)

Motivuje nás k založeniu svojho podniku a nebyť závislý od zamestnávateľa. Odhaľuje naše silné stránky. Dovoľuje nám zúčastňovať sa na projektoch, ako je napríklad Medzinárodný veľtrh cvičných firiem. Rozširuje nám to obzory o podnikaní a o tom, že získať si zákazníkov na našu stranu nie je vôbec také jednoduché :). Ukazuje nám, ako je spolupráca dôležitá. (Nika)

Ak by som v budúcnosti chcela mať vlastnú firmu, budem mať dostatočné skúsenosti na jej založenie a vedenie. Cvičná firma ma pripraví na to, ako to chodí v zamestnaniach, naučí ma pracovať v kolektíve. Môžem sa zúčastniť Medzinárodného veľtrhu cvičných firiem, kde komunikujem v cudzom jazyku s inými firmami a nadväzujem nové kontakty. (Barbora)

Myslím si, že je to skvelá možnosť na nadobudnutie zručností práce v skupine. Môžeme si osvojiť zručnosti, schopnosti i odborné vedomosti súvisiace so založením a vedením reálnej firmy. Tento predmet je vynikajúca príprava pre budúce pôsobenie v zamestnaní alebo v podnikaní. (Anna Mária Rút)

Ak si chceme založiť firmu, je to pre nás dobrá príprava. Učíme sa založiť našu spoločnú firmu, kde si napríklad tvoríme aj vlastné logo. Vo firme normálne fungujeme. Každý sa zaoberá svojím oddelením. Takže prínosom pre mňa a myslím si, že aj pre ostatných je komunikácia medzi sebou, ktorá je veľmi dôležitá. (Natália)

V cvičnej firme vidím prínos v tom, že sa tam učíme, ako založiť firmu a ako sa uskutočňuje pracovný pohovor. Páči sa mi, že je to formou kreatívnosti. (Nika)

Bolo by veľmi dobré, keby si ľudia vyskúšali cvičnú firmu pred príchodom do praxe. Možno práve na cvičnej firme si niekto uvedomí, čo by vlastne chcel v živote robiť. (Jakub)

Môžete si napísať svoj životopis a motivačný list a potom si vyskúšať pohovor. Naučíte sa tiež vypisovať PPD a VPD v praxi. Môžete realizovať svoje nápady a kreativitu. Vymyslíte si, v čom chcete podnikáť, navrhnete si logo svojej firmy, postavíte si svoj vlastný stánok, spravíte katalóg a vizitky a môžete ísť svoju cvičnú firmu prezentovať na veľtrh cvičných firiem do Bratislavy. (Deniska)

V škole sa učíme vypisovať rôzne doklady a na cvičnej firme to prevedieme do praxe. Vyskúšali sme si, ako to chodí na prijímacom pohovore a tiež napísať správne životopis a motivačný list. Je to také odreagovanie od učenia. (Adelka)

Cvičná firma nás naučila, ako správne podnikáť a zbavila nás tiež strachu z podnikania. Naučili sme sa pracovať v tíme, navzájom komunikovať, tvorivo riešiť problémy a samostatne myslieť. Cvičná firma nielen naučí, ale aj povzbudí. (Nika)

10. Záver

Vieme, že cvičná firma ako vzdelávacie miesto môže vnieť novú kvalitu do vzťahu teórie a praxe. Základná myšlienka spočíva v tom, že vedomosti získané v iných predmetoch sa v cvičnej firme kombinujú, koncentrujú a prostredníctvom používania a precvičovania upevňujú. V popredí je aj získavanie kľúčových kvalifikácií, ktoré umožňuje činnosť orientované vyučovanie v rámci metódy „learning by doing“.

Absolvent cvičnej firmy má výhodu. Môže povedať, že pracoval vo firme na konkrétnej pozícii a preukáže sa certifikátom (osvedčením) s verbálnym hodnotením. Podobná prax, a veľmi dobre, funguje vo Švédsku, Nemecku, Rakúsku, ako aj v ďalších krajinách sveta. Nezamestnaný si nehľadá prácu ako „nezamestnaný“, ale ako absolvent cvičnej firmy. Zamestnávateľ vníma absolventa CF omnoho pozitívnejšie ako nezamestnaného z úradu práce, ktorý neabsolvoval žiadnu prax.

Záverom sa chceme poďakovať všetkým, ktorí prispeli k vytvoreniu tohto diela. Veríme, že ich skúsenosti a zážitky nadobudnuté počas práce v cvičnej firme budú „hnacím motorom“ pre nových, začínajúcich učiteľov. Je naším cieľom naďalej rozširovať rady spokojných učiteľov a úspešných absolventov cvičnej firmy.

Kolektív SCCF

11. Zoznam skratiek

ACT – Centrála cvičných firiem v Rakúsku

CF – cvičná firma

CEFIF – Centrum fiktívnych firiem v Prahe

ČSOB – Československá obchodná banka

DIČ – Daňové identifikačné číslo

EK – Európska komisia

ESF – Európsky sociálny fond

EUROPEN – European Practise Enterprises Network

EÚ – Európska únia

EU v Bratislave – Ekonomická univerzita v Bratislave

FF UK – Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

FG – finančná gramotnosť

FBZ Chemnitz – Fortbildungszentrum Chemnitz

HA – hotelová akadémia

IČO – Identifikačné číslo organizácie

IKT – informačné a komunikačné technológie

JPD – jednotný programový dokument

JUVYR – výstava juniorskej výroby

KAMAKO – katedra marketingovej komunikácie

MŠVVaŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

MVO – mimovládne organizácie

MVF – Medzinárodný vyšehradský fond

NHF – Národohospodárska fakulta
OA – obchodná akadémia
PEN – Practice Enterprises Network
PC – Personal computer, osobný počítač
PHARE – Poland and Hungary Assistance for Economic Restructuring
PKO – Park kultúry a oddychu
PPD – príjmový pokladničný doklad
PR – Public relations – práca s verejnosťou
SCCF – Slovenské centrum cvičných firiem
SOA – súkromná obchodná akadémia
SOČ – Stredoškolská odborná činnosť
SORO – sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom
SOŠ – stredná odborná škola
SOV – stredné odborné vzdelanie
SPP – Slovenský plynárenský priemysel
ŠIOV – Štátny inštitút odborného vzdelávania
SR, SK – Slovenská republika
ÚPSVAR – úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
V4 – Vyšehradská štvorka
VPD – výdavkový pokladničný doklad
VŠ – vysoká škola

12. Zoznam použitej literatúry

Viskupičová A., a kol.: Cvičné firmy na stredných školách. Bratislava: ŠIOV v rámci programu Phare, 1999.

Horecká, G., Baránek, M., Velichová, L., Horáčková, A., Ňarjaš, D., Šatka, L.: Cvičná firma. Bratislava: Štátny inštitút odborného vzdelávania, 2004.

Velichová, L.: Didaktika cvičnej firmy. Bratislava: Vyd. Ekonóm 2006.

Velichová, L., Horecká, G., Horáčková, A., Zámečníková, Z.: Cvičná firma – praktikum. Bratislava: SPN, 2019.

aktuálne informácie z <https://www.penworldwide.org/>

aktuálne informácie z www.sccf.sk

Názov: Príklady dobrej praxe cvičnej firmy

Kolektív autorov: Ing. Gabriela Horecká
                                  Mgr. Marta Marušincová
                                  Ing. Daniel Ňarjaš
                                  Ing. Ludmila Velichová, PhD.
                                  Mgr. Michal Baránek
                                  Ing. Oľga Ďuricová
                                  Ing. Richard Hritz
                                  Ing. Anna Kiapešová
                                  Ing. Peter Országh
                                  Ing. Erika Píšiová
                                  Ing. Martina Pukáčová
                                  Ing. Danka Skladanová
Recenzent: Ing. Zuzana Tóthová
                                  Ing. Terézia Garaiová

Vydalo: Štátny inštitút odborného vzdelávania

ISBN 978 – 80 – 89247 – 73 - 8

Rok vydania: 2020

Náklad: 500